

יִרְאִיךָ יִרְאוּנִי וַיִּשְׁמְחוּ בִּי לְדַבְּרֶךָ יִתְלַתִּי

סֵפֶר

דבר טוב

יבנה

ישראל

ירחי

ה'

ירושלים

בנת

עין

חיים

חיא

למחוקים

בה

ותומכה

מאישך

דבר טוב רחש לבי הני סילי סקטני חסנ'ה סנת חלקי אשר חלק לי ה' בתורתו עדות ה' נאמנה, דרושים אשר דרשתי בדבים בקהל עדתי הע"י מידי שנת בשנה, הקול קול

דבר בעתו בחנים וכמועדים ובראש השנה, דברי אנדה ותוכחות מוסר ליסר את עצמי עיניך חראינה, ולבר מצוה בהגיעו אור ליד יום לשנה, מה' סני יהלוך קטון הערך אתינא מורעא

דבר קטון אטינא ידענא בנפשאי ידיעה נאמנה, נברא דלא ידע סאי קאמרי רבנן לא סקרא ולא משנה, וביע סחכו עלי מי זח אשר כמה בנה, לערוך שולחן חובר חבר מול רבנן ותלמידהו וערך

דבר גדול אשיב תשובה ניצחת כל קיבל דנה, כי לא לגדולים ערכתי את שולחני מה' שהנני ה' כ"א לקטני הערך כמוני מהם אבקשה לתת לי הנינה, לזכות את נשמתו אהרי נועתי וכפרת אשמתי תו' אנוני מננא

אסרתי באוסרים
דבר כפי אדבר עת לחננה, קולי אל ה' אקרא יהיו לרצין אמרי פי והוא יעזרני ע"ד כ"ש להוציא לאור יתר הפליטה תו' בעידנא, ויזכני ללמוד תו' לשמה בעיה"ק ירושלים בבנינה, אנא ה' הושיעה נא אתה הוא מלכי מושיע

פי הסדנה, קטן הסחבה, זעירא דבי רב, הצעיר יעקב יוסף הכהן טראב ס"ט.

נדפס

בעיה"ק **ירושלים** תונב"א

קולי אל ה' אקרא ויענני מהר קדשו סלה

הקב"ה והיא שכינה עוזו ועשאו בשבילה ולא בשבילנו
אלה דע"י יצועהו בל לט עדה בנ"י ג"כ גאלה וישועה.
וכ"ת ולשמחה מה זו עושה אדרבה מגרעות נתן דלפי
הנראה אין לנו שום חשיבות להיות עיקר הגאלה
בשבילנו. לז"ה כך בתורתך דע"י שהיתה היצועה בשביל
השכינה דוקא ולא בשבילנו יש לנו שכר הורה ומלוח
ואינם מנכים לנו מזכותנו בשביל שכר הגאלה. ולפי
דגם לזה ק' דחשיקרא אין לנו שכר מלוח דהא יש לו
ית' טענה מי הקדימני והשלים כידוע. לז"ה כך ביראתך
דכח' כמ"ש מהרש"ה ז"ל דמי שיש לו יר"ש אין בו
טענה מי הקדימני והכל צדי שמים חוץ מיר"ש. ח"ש
כך ביראתך דע"י יר"ש יש לנו שכר מלוח בלי טענה מי
הקדימני וגטן עכ"ל ז"ל :

היט חייב מן הדין בפדיונה מ"מ לדקתי להגלות בתורה
לו"ח :

ובזה פי' ג"כ משם הראשונים כי הפ' יחל ישראל
אל ה' שיקון להקב"ה שהוא גואל אומם כי עם
ה' החסד שיעשה חסד ויגאלנו. וכ"ת למה בחסד והלא
דינא הוא שחייב לפדוהינו. עז"ק טעם שאמרתי בחסד
הוא משום והרבה עמו פדות שכבר פדאנו פעמים רבות
לכן אנו מבקשים ע"ל החסד :

בז"ו כי הפ' אחת דיבר אלהים דק"ל בדין נשפיה
חייב לפדוהו. הכן ה"ד פעם א' וכ"ת שהים
זו שמעתי כי עוה לאלהים ר"ל שהראה עוה ופדאנו ז'
פעמים עז"ק ולך ה' חסד. דפעם שניה מלך החסד.
אין ה"ד בשאנו עושים חסד ולפנים משה"ד אזי כי אחת
תשלם לאיש כמעשהו כחמור :

ובזה פי' הר' גלות יעקב ז"ל שם כי המגיד שאמר
הא לחמא ענייה וכו' כל דכפין וכו' וגילה דעתו
שהוא רונה לעשות חסד. לכן הוא מבטיח לאורח שכן
באחזקו עושים חסד זע"ז. ודאי גם הקב"ה יעשה חסד
עמנו ויגאלנו כפי מדותינו ובודאי השתא הכא עבדי לשנה
הבאה בארעא דישאל בני חורין שיגדיל חסדו עמנו
ויגאלנו גאלת עולם. ויקיים בנן מקרא שכתוב כי בדה
ה' את יעקב. ב"ה :

ובזה הפ"ל כי הפ' אחת דיבר אלהים שהים זו
שמעתי כי עוה לאלהים ולך ה' חסד כי אחת
תשלם לאיש כמעשהו וק' מה האחת והשנים. ומה כי
עוה לאלהים. גמ"ש ולך ה' חסד כי אחת וגו' דאם הוא
תשלם לאיש כמעשהו א"כ שכר מעשיו הוא טוהן לו לא
מלך החסד ואיך אמר ולך ה' חסד כי אחת וכו'. הכן
עפ"י יע"ו ח"ש אחת דיבר אלהים ר"ל שהפסוק אמר
זה היום עשה ה' נגילה וגשמחה בו. ובפסוק זה שמים
זו שמעתי ר"ל שיש במשמעותו שהי סברות או שתיבה
בו קאי על היום או על ה' שבמח בהקב"ה שעשה
למען שמו. עו"ה כי עוה לאלהים ר"ל שיעקר העוה
והשמחה היא בשביל אלהים ר"ל שעשה למען שמו והגב
ניולו ישראל חוה שסיים ולך ה' חסד שהפדיון לך ה'
והגב עשיה חסד לישראל. וכ"ת ולשמחה מה זו עובדה
אדרבה מגרעות נתן כאלו ישראל אינם ראויים ח"ו.
עז"ק כי אחת תשלם לאיש כמעשהו ר"ל שע"י שעשה
למען שמו עו"ז לא יעבד מזכותנו ונקח שכרנו משלם
ואין לנו שמחה גדולה מזה וכחמור ודוק :

דרוש א' לשבת כלה

יגילו החבמים וישמחו הלומדים ביום חג
הק' הזה
הב"ע"ל יום מת"ה חו' חנומה. אשר בחר בנו מכל
העמים ונקן לנו את הארצו אמירה נעימה. היום הזה
רחינו את כבודו ואת גדול גדול ה' ומחולל מאד יודע
כל העלומה. עלינו לשבח ולהודות אשר קדשנו במלותיו
ויבחר ביעקב זרע ישראל אומה שלימה. וכמחולל במה'
שבת פ' רע"ק דרש שהוא גלילאה בריך רחמנה דיהב
לן חורין תליחאי לעם תיתאי ביום תליחאי בירחא ע"ב.
ול"ל למה בחר הקב"ה בחוה המושלם טפי משאר מספרים
שביציות ואחרות וכיוולא והכא קפיד על מניין ג' הלא
דבר הוא :

אכן ראיתי לה' זכותיה דאברהם ז"ל ד' ב"ן ע"א
שבת' ח"ל וכדי להבין את זה נבין ג"כ כי
הנביא הושע סי' ו' לכו ונשובה אל ה' יחינו מיומים
ביום

וע"י הק' הראשונה יובן בדרך זה דכבר כתבנו
דנשפיה חייב לפדוהו מכאן ואילך רנה פודה
וכו' ואכן דין אשה ובעלה יב לנו עם הקב"ה א"כ פעם
א' מן הדין חייב לפדוהינו פעם שניה בחסד. ובה פ'
המפ' ז"ל הבי"ד ה' גלות יעקב ז"ל בפי' על ההגדה
כו' הפ' ליון במשפט הפדה ושפיה בדרך הכונה כי
בפעם ראשונה חייב לפדוהו חוה במשפט הפדה עפ"י
הדין. אך ושפיה כשצו וגלו בדרך היתה פדיונה.
ובזה פי' הרז"ל כי הפ' שמרו משפט וגו' הסונה
שהיא במשפט דקה ג"כ לעשות לפנים משה"ד
ובכן באחת מדה קרובה ישועתי לבא כי אף שפעם ז'

והמטות והחוב המבולג לה צמחה יתק. ולזכרון קא
 התי לגד עינינו לעולם ועד. ומ"ט לפי"ז מ"ש שם בגמ'
 פרע"ק דלכ"ע צבחה ניתנה הו'. המעט דבחר לו יה
 לתת הו' ביום השבת שהמה יצימו דהעיקר הוא להשלים
 תלתא יום דכתוב בג' סעודות של שבת דרמזוים לג'
 עלמות העוברים על האדם וכמו שהתב הרב ז"ל
 הפ"ד ז"ל :

אשר בזה יובן כו' הפ' קך חס יום הו' יומים יעמוד
 לא יוקם כי כספו הוא. ר"ל יך חס יום שאם
 ממעט בתענוגים ביום הא' שהוא עוה"ז ומקיים תורה
 ומטות. או הו' יומים צב' הימים האחרונים שהם עוה"צ
 ועולם התחיה יעמוד יהיה לו עמידה. לא יוקם ר"ל לא
 יתקמו ממנו לעוה"צ והט' כי כספו הוא ר"ל שגור
 כספו בידו הם הו' והמטות דוק :

ובוין מ"ש צמגילת חסידים הביאו רש"י ז"ל עה"ג
 פ' עקב צפ' והיה חס שמוע וגו'. אמרו שם
 חס תעוצני יום יומים העוֹבֵד. דרמזו בזה דכנה מליחית
 הצ' ימים האחרונים שהם עוה"צ וזמן התחיה הם הלויים
 ביום הראשון שהוא עוה"ז שאם לא למד תורה וקיים
 מצות בעוה"ז לא יזכה לצ' ימים האחרונים שהם עוה"צ
 ותח"ה. חקן חס למד הו' וקיים המצות בעוה"ז וזכה
 לעוה"צ ולהתח"ה שהם הצ' ימים האחרונים. ח"ש חס
 תעוצני יום ר"ל שתעוצו הו' ביום הא' שהוא עוה"ז.
 או יומים העוֹבֵד. ר"ל שאינו זוכה לצ' ימים האחרונים
 כאמור דוק :

אשר בזו"ו כו' הפ' פ' והתחנן רק הבמר לך וגו'
 פן תבכה וגו' יום אשר עמדה לפני ה"א בחורב
 וגו' אשר ילמדון ליראה אותי כל הימים אשר הם חיים
 על האדמה. הכונה דעיקר נתינת הו' להם הוא כדי
 לתקן עלמם ביום הזה כדי לזכות בג' ימים בעוה"ז
 ובעוה"צ ובעת התחיה. ח"ש אשר ילמדון ליראה אותי
 נעשעם לזכות כל הימים בעוה"ז ובעוה"צ שנקראים
 ימים. וגם אשר הם חיים על האדמה צא הרמז ליום
 הג' שהוא עת התחיה שהם חיים אחר מיתתם. כל הלו
 לא יזכו להם כ"א ע"י היום הזה לכן נר"ך שתזכור פן
 תבכה וכו' כדי לתקן עלמך בג' ימים אלו דוק :

ארא דיל"ד צפ' אלו עובדי. ה' מ"ש רק השמר וגו'
 דמהיבא תיפי שיבכה הו' עד שהנר"ך להזכירו
 פן תבכה. וכו' מ"ש כל ימי הייך מאי אתא לאשמעינן
 דפשיטא דנר"ך לזכור הו' כל ימי חיי. וכו' מ"ש יום
 אשר עמדה לפני ה"א בחורב דתיבת בחורב מאי אתא
 לאשמעינן דהם במעו בחורב או במקום אחר עכ"פ
 נר"ך

ביום הג' יקומי ונחיה לפניו וגדעה נרדפה לדעת את
 ה' ע"ב. יהדבר ל"ב על אזה ימים כיון הובע במחמר
 הוא דצנ' ימים כולל להשיג ולרדוף את ה'. ונלע"ד
 שיוכן במ"ש ה' זרע בייך ח"ח כ' יתרו דל"ז ע"ד ח"ל
 בחדש הג' ללאת בגי' מאר"מ ביום הזה צאו מדבר
 סיני יובן עפ"י מ"ש צם' טיה שלום ח"ל דע שיש לא'
 השלם ג' מליחות בשלימות נפשו כל ה' מהם יקרא יום
 ח'. ה' צהיות הנפש בגוף בזה העולם וע"ז נאמר
 היום הזה ה"ה מנוך לעשות. הצ' בזמן פרוד הנפש מן
 הגוף ואל זה רמז ויטו ה' את כל החוקים האלה לטוב
 לנו כל הימים. הג' הוא תכלית האחרון והוא בזמן
 ותחיה בגוף ונפש ואל זה רמז לפני צא יום ה' הגדול
 והגדולה ע"כ. ואולי עפ"י הפ"ל צו היתה הכונה
 בהגבלת העם קודם מיתת ג' ימים להורות דע"י קבלת
 התורה ימלא שלם בכל ג' עולמות הגו' שכל ה' מהם
 נקרא יום דע"י הו' יהיה שלם בין בעוה"ז בין בעוה"צ
 לאחר מיתה ובין בזמן התחיה. ואפשר דגם נוסף כיון
 לזה בחומרו דרך שלשת ימים נלך במדבר. דלכאורה ק'
 הייך הוליה משה דבר שקר ח"ו מפיו השתא בתיבת
 צמיתא אמר כמלת דו' שלא ילא צדתי ולמה כאן בדרך
 ג"י לא הקפיד. חקן להג"ל היה נוסף יכול לתרן דבריו
 דהכונה ע"י יתיאה זו יקבלו הו' וישלימו את עלמם
 על ג' ימים הג"ל דהיינו ג' עולמות שכל ה' נקרא יום.
 ואפשר דזכו מעט ג' סעודות צבחה בהוליה אותם רז"ל
 כל ה' מהיבא יום שג' חללוהו היום וכו' והוא מצוה
 עפ"י הק' זו שהורה בזה דצמיות שבת שניתנה ללמוד
 בה הו' ימלא שלם בכל הג' מליחות הם הג' עולמות
 הג"ל שגרמזו בג' יום כאמור. ולפי"ז יפה אמר חקן
 ביום הזה צאו מדבר סיני שהוא מכון למ"ש היום הזה
 ה"א מנוך לעשות דנאמר על שלימות עוה"ז מכת הו'
 שקיבלו. וזהו ביום הזה צאו מדבר סיני כדי להשלים
 מליחות יום הזה ע"י הו' עכ"ד ז"ל והשתא זהו כו'
 הובע לנו וגבחה אל ה' לקיים חקיו ומלותיו דהוא
 שלימות ג' עולמות דנק' ימים והיינו יחיינו מיומים מיום
 הזה דהוא עוה"ז לקיים תורתו ומלותיו להחיות אותנו
 לעוה"צ. וביום הג' יקומי בתח"ה ונחיה לפניו בעולם
 התחיה שהוא התכלית ונדעה נרדפה לדעת את ה'
 להשלים הג' עולמות דנק' ג' ימים. וע"ז אגחני נכרך
 יח בדרך רחמנא דייבי לן אוריין תליתי לעם תליתי
 ע"י תליתי ביום תליתי בירחה תליתי דהכל משולב
 להיות לזכרון תמיד בין עינינו דעיקר קבלת הו' הוא
 להשלים הג' עולמות שיש לו לעוה"צ ע"י קיום התורה

לרץ שמורה להו'. ועוד מ"ש בחמור ה' הלי הקבל לי
 את העם וכו' מנ"ו חס היה הדבר בהקבל עם הו לה
 וכו חס לא היה בהקבל עם היה רחוי להפטר מן התו'
 זה ודאי חיו עולה עה"ד. ועוד מ"ש אשר הם חיים על
 האדמה דמה היא זו ג"ע למה שלמעלה לאזרת פן
 השכח :

אכן הפ"ל לקע"ד בהק' מה שפי' ה' דרך השעה
 שבכו"ס דרכי היס ד' קל"ג ע"ג טו' הפ'
 שבפטיים י"ח וכו"ה ויהי כאשר נלחמו בני עמון עם יבד'
 וילכו זקני גלעד אל יפתח ויהמרו לכה והיית לנו לקנין
 וכו' ויהמר יפתח אל זקני גלעד הלא אתם שנאתם אותי
 והגרשתי מצית חבי ומדוע באתם אלי עתה כאשר נד
 לכה ויהמרו זקני גלעד לכן עתה שבנו אליך והלכת
 פנינו ובלחמת בני עמון וכו' ויהמר יפתח אל זקני
 גלעד חס משיבים אתם מותי להלחם בני עמון ונתן
 ה' אותם לפני אנכי חתיה לכה לראש ויהמרו זקני
 גלעד אל יפתח ה' יהיה שומע צינותיו חס לא בדברך
 קן נעשה ע"כ. והדקדוקים באלו הפ' רבים ואין לדרך
 להאריך בהם. חק פי' ה' ז"ל בהק' נה שבשאל ה' הליחו
 קוצו ז"ל בס' אדרת אליהו בראש הנמלה לו חמד
 הכו' יו"ד על עסק השית' שנשתפכו ג' שותמים בכל
 ריוח שידתן להם וקטו מהם קנין גמור וגשבעו שבועה
 המורה ע"ד המצ"ה לאשר ולקיים השיחוק הזה. והן
 עתה ה' נהיה רוצה להכוס ולנתק מלב השיחוק היתה
 ולה שת לבו חרייה דשבעה דרביע עלויה. ונכנס ה'
 לבית הספק דכיון שסתמו ולה פירשו זמן מוגבל לשותפותם
 מי אמרי' סתמא לעולם משמע כל ימי חייהם. או"ד
 דלא ויכול ה' לפרוק גדר דקיים חודש ה' או ב' חדשים
 די דסתמו חיו לעולם. והביא ה' השו' הרא"ש כלל ו'
 אות י"ח שכה' על מי שקיבל עליו לזון את חברו סהס
 ולא קבע לו זמן כהז הרא"ש ז"ל דהפי' זנו יום ה' או
 שעה ה' ינה י"ח. וא"כ ה"ג כנ"ד יכול הח' לטעון
 דסתם חיו לעולם כס' הרא"ש ז"ל. חקן שו"פ ה'
 בדברי הרא"ש ז"ל ואסוף דינא כת' ח"ל חקן למסקנה
 דינא חנוניה צבירור מצלי פקפוק שחייב כל ה' להמשיך
 השיחוק ההוא כל ימי חיו מדינא דהיבא דהיבא חומר
 שבועה חזלי' להחמיר ואמרינן דסתם הוא לעולם משום
 חומר שבועה וכו' ואף דליקן חומר האלה והשבועה
 אפי"ה קס חייבא דילהון להמשיך השיחוק כל ימי חיותם
 דהואיל וכל חד וחד צהיבא שפתא להנחתו ולטובתו
 איכיון אמדינן דעתייהו צבירור דלהרווחה איכונו המשך

השיחוק ההוא כל ימי חיותם צחיים כל המוש ובל חמק
 עכ"ד ז"ל יע"ש :

בנא"ה כי הגה צמה שנחייבו זקני גלעד ליפתח
 לבים אותו עליהם לקנין לה פירש הדבר
 חס נחייבו לעולם או לזמן ידוע וכיון שכן יכולים
 הח"כ לטעון שלא נחייבו הלא לפי שעה כס' הרא"ש
 ז"ל. לזה בא יפתח כשאמ"ל לכה והיה לנו לקנין אמ"ל
 הלא אתם שנאתם אותי וכו' ר"ל דבשלמא חס היה
 אהבה צינינו לה התיי חושש בדבר פן הטענו עלי שלא
 היתה מהנה זו הלא לפי שעה חף שמן הדין יכולים
 לטעון קן מ"מ אהבה מקלקלת את השורה ובודאי שתמליכוני
 עליכם לעולם. חקן מאחר שאתם שנאתם אותי מתיירא אני
 כי באתם אלי עתה כאשר נד לכם וא"כ לא תמליכוני
 הלא לפי שעה צעה נרה ותוכלו לטעון ק"ל כס'
 הרא"ש ז"ל. ויהי כשומעם זקני גלעד חזרו לומר
 לו לכן עתה כלו' משום הך חשבא שאתה חושש
 בלא נשים יאחד לקנין עלינו הלא על שבועתה אל
 החוס לזה דכיון והלכת עמנו ובלחמת בני עמון אין
 לנו הנאה גדולה מזו שתפרע לנו מזרעו וכבר כתב ה'
 הרא"ה ז"ל דהיבא דלהנחתו איכיון אמרי' אתם לעולם.
 לכן כששמע יפתח תי' זה אמ"ל דהינה חס משיבים
 אתם אותי וכו' ונתן ה' אותם לפני או כיון דמטי לנו
 הגאה סתמא לעולם משמע. חקן חס לא היה הדבר
 הזה והיא לא תללה אז חזרה העענה למקומה לטעון
 עלי דק"ל כס' הרא"ש ז"ל ולא תמליכוני הלא לפי
 שעה וכיון שכן אי אפשר צמהנה הלזו כיון דבספיקא
 קאי. וע"ז חזרו זקני גלעד ואמ"ל ה' יהיה שומע
 צינותיו כלו'. שאנו נשבעים לקיים בדבר הזה וכיון
 דהיבא חומר שבועה ודאי דסתמא לעולם משמע וכיון
 שכן חס לא בדברך קן נעשה ר"ל שאפי' חס לא
 היה בדברך שאמרת ונתן ה' אותם לפני אפי"ה קן
 נעשה ואתו מחוייבים לקיים דצרינו לעולם משום חומר
 שבועה עכ"ד ז"ל וס"י :

ודין עתה עפי"ז נישוי חקן צהאי מהנתא דתור"ה
 דקבלהה בסתם היתה וא"כ ישראל יכולים לפטור
 עצמם בטענה קי"ל כס' דרא"ש ז"ל דסתם חיו
 לטוב ובקיומם התו' יום או ב' די חקן כיון דישאל
 כשבעו בחורב לקיים התורה כדוע ח"כ משום חומר
 שציעה חלוקין לחומרא ואמרי' דסתם הוא לעולם.
 ואף דליקן חומר שבועה אפי"ה חייבים לקבל התורה
 כל ימי חייהם דכיון דאית להו הגאה מינה כמשו"ל
 גדלה תורה שהיא עומת חיים לעושה ח"כ בודאי
 חייבים

חייבים לקבל התורה כל ימי חייהם כמ"ש ה' ז"ל. אשר בזה פי' ה' דרש הברה ז"ל ח"צ ד' מ"ד ע"ד כו' ילקוט משלי סו' התקלה וז"ל מכל משמר גלור לבך שלא חברה מד"ת. למה כי ממנו תולדות חיים ללמדך שמד"ה יולא חיים לעולם ע"כ ויל"ד דמהיכא תיתי שיברה מד"ה עד שהולך להוכירו. ועוד מה ששאל למה דעל הרשעים חטו מלעשרים וזה ושאל למה זו ודאי תחמהא. וגם מהו זה שהי' כי ממנו תולדות חיים. חן עפי"ה ח"ש חד"ק מכל משמר גלור לבך שלא חברה מד"ה בטענה קי"ל כס' הרא"ש ז"ל דהספ' אינו לעולם ותפזור עלמך מה"ה ציוס ה' או צ'. לזה ה' והמר למה כלו' דלמה אינו יכול לפטור עלמו בטענה זו כיון דיש לנו חילין גדול לבטוח עליו האי רישא דהב"ה הוא הרא"ש ז"ל דס"ל שהס' אינו לעולם. לזה ב' והי' כי ממנו תולדות חיים ר"ל כיון דמה"ה היה לן הגאה ודאי סתמה לעולם משמע וכמ"ש ה' חדר"ה ז"ל דהיכא דלהנחתו מכוון חמודין דעניה צבירור דסתס הוא לעולם ח"ד ז"ל :

וזר חפשי כו' הגא' באבות בכל יום ויום צ"ק יולאה מהר חורב ומכרה וכו' דיל"ד דמהו הס' מהר חורב דהס' יללה מהר חורב או ממקו"ה מ"מ. חן לפי"ה חפשי דבה לרמוז דצ"ק יולאה מה"ה שגשגו שס לקיים התורה וח"כ כיון שגשגו חמרי' דהס' הוא לעולם וכיון שכן חוי להס' לצריות מעלצונה ש"ה שפיערין עלמס בטענה זו דבנ"ד ודאי חמרי' דהס' הוא לעולם ודו"ק :

וכדי לזה לציחור הפ' נק' עוד מ"ש ה' נאות יעקב ז"ל משס מהרש"ך ז"ל דהיכא דהקלה הסכמו בהסכמה כולם כאחד לעשות חייה דבר חף שהסכמה היטה בסתם בלי קבע זמן הפי"ה חמרי' דלעולם משמע דהסכמה רבים שאני. ובה פי' ה' ז"ל כו' הפ' ויען כל העס קול ח' ויחמרו כל אשר דיבר ה' נו"ן. והוא דר"ל דל"ה כיון שנתנת התורה היטה בסתם בלי קבע זמן ח"כ יכול כל אדם לפטור עלמו מהה' בטענה דהס' אינו לעולם כס' הרא"ש ז"ל לז"ק ויעטו כל העס קול ח' ויחמרו כל אשר דיבר ה' נו"ן וכיון שקבלה התורה היטה בהסכמה רבים שכולס עטו כא' ויחמרו כל אשר דיבר ה' וכו' ח"כ ודאי דההסכמה היא לעולם וכמ"ש מהרש"ך ז"ל יע"ש :

מעתה יע"ן כו' הפ' דהנה רז"ל דרשו דמ"ש פן תשכח את הדברים זו תושב"כ ופן יסורו מלבבך זו תושב"כ פ' וכו' השמר לך פן תשכח וכו' דהיה

זו תושב"כ ופן יסורו מלבבך זו תושב"כ פ' בטענה דכיון דקבלת ההו' בסתם היטה בלי קבע זמן ח"כ בקיומה יום ח' או צ' ימים סגו. לז"ק דחיקך יכול לעטון טענה זו חלה לריך שחשמוד התורה כל ימי חיך דחף דקבלתה בסתם היטה הפי"ה חמרי' דלעולם משמע מג' טעמים. זה יולא ראשונה יום אשר עמדת לפני ה"ה בחורב סו' בחורב דייקא ר"ל שגשגו שס לקיים התורה וח"כ כיון דחיקא שבעה חזלין להחמוד דהס' הוא לעולם. ועוד בהמור ה' חלי הקהל לי זה העס וכיון שהיה הדבר בהסכמה רבים כזר כהז מהרש"ך ז"ל דהסכמת רבים שאני דחמרי' סתם הוא לעולם. יבה כג' ויכריע אשר ילמדון ליראה חוהי כל הימים דייקא וחינס יכולים לפטור עלמס בטענה זו הוא משום שהס' חיים על האדמה כמ"ש גדולה תורה שהיא טהנה חיים לעושה צעו"ה וצושה"צ וכיון שכן הס' מחייבים זה לעולם חף שהיטה בלי קבע זמן כמ"ש ה' חדר"ה ז"ל וכחמור :

באו"א הפ"ל כו' הפ' הס' בהק' מה שפי' ה' מופה"ד ראש"ל הרב יש"ה ברבה ז"ל בס"ה ח"ש חמוניס דרש ה' לבלה סו' הפ' במשלי צ' ובהז להקשיב לחכמה חונך הטת לבך להבונה כ"ח לצניע הקרה להבונה חתן קולך חס תבקשנה ככסף וכמטמונים החפשיס או חצין יראה ה' ודעה חלבים המלא כי ה' יתן חכמה מפיו דעה והבונה כי הבה חכמה בלבך ודעה לנפשך יעסס ע"כ ויל"ד זהו טובה. ח' למה שינה בחכמה חמר להקשיב לחכמה ובהבונה חמר הבה ורש"י ז"ל פי' להקשיב לחכמה לעסוק בתורה ולנו דעה מאי חדיה לן דש". צ' חומרו חס תבקשנה וכו' למה לא מלא לדמות ההו' כ"ח לכסף ולמטמונים. והו' למה לריך לחור ולחפש אחריה. ג' חומרו חו חצין יראה ה' ודעה חלבים תמלא דעה עותן כי ע"י הלימוד ימלא יראה ה' לה ע"י החיפוש. ד' חומרו כי הבה חכמה בלבך ודעה לנפשך יעסס זה כושר מחמר הקודס דתחילה חמר שע"י החיפוש ימלא יראה ה' ומוכרח לומר שהס' צ' דברים ולנו דעה מה הס' : **אבן** פי' הז"ל בהק' מעשה דחלכסגדרוס מוקדון הובא בירוש' פ' אלו מליאות ובמד"ר פ' נח דחול לגבי מלכא קלייה חמ"ל לא חיה למחמי חלה חך חתון דיינין עד די עסק עמיה חתה חד זר נס דחין עס חברה חצין חדא חקלה וחספתא ואבדחון בה סימא דדיגרי. חך חצין כוה חמר קיקלהא וצנייה נימח לא וצניית חך חצין כוה חמר קיקלהא וכל דהיה

דחיה בה זבנית עד חנון עסיקין דין עם דין אמר
 מלכה לחד מגייהו הית לך זכר אמ"ל הן אמ"ל
 לחבריה הית לך זכר אמ"ל הן אמ"ל חסיפין דין
 לדן וסימיה יהא להרויהון עכ"ל. וה' מהרש"י כתב ח"ל
 דדינא דין זכר"ג לא זכה הלוקח כמה שלא ידע
 כשקנה וכמ"ש המרדכי בפרקין ע"כ:

ור"נ לכן המרדכי הוא פה"מ עמ"ש בש"ס ד'
 כ"ה מלה בגל או בטתל יתן הרי חלו שלו.
 ואמרו בגמ' הטעם מפני שיכול המולח את המליחה
 לבטל הגל או לבטל הכותל של אמורים היו ופרש"י
 שהורשו הבורעו והק' בגמרה חטו אמורים מלנעי
 יבטל לה מלנעי ומשני ל"ל דהוה שתיך טפי ופירש"י
 דהעלו חלודה. וכתב המרדכי ח"ל ולא שייך כה"ג
 לומר חלרו ש"ה קונה לו של"מ וכו' זו הראשונים
 שקנו הגל והכותל דכיון דאינו דבר הווה כשאר
 מליחות שפעמים הוי"ט לבה לא זכו כי כשקנאו לה
 הכלה על לב לקנות המעמון הילכך לה זכה הלח
 בדבר שירטה לקנות הכל בדבר שלה היה בדעת המוכר
 למכור ולא דעה הקונה לקנות לה קנה וכו' ה"ג ח"ן
 הקונה מעלה על לבו לקנות המעמון הילכך חלרו
 נמי לא לה זכי ליה ודוגמתו מעשה דאלכסנדרוס מוקדון
 וכו' יע"ב. ח"ן חזי הוי"ט למהרי"ט ז"ל ח"ב סו'
 מ"ה הביא תיבסה לרש"י שגשאל על מומר שהפקיד
 הפך ציד ישראל וחמ"ז צא המומר ותבעו מישראל ולא
 רנה להחזיר לו וחמ"כ מה המומר ובאו היורשים
 להצבע הפקדון מיד הנפקד הם חייב ישראל הנפקד
 להחזיר ליורשיו. והשיב אם יש עדים שהצבע המומר
 ולא רנה להחזיר לו אינו חייב להחזיר ליורשיו ע"כ
 והק' מהרי"ט ז"ל דלמה הולך רש"י ז"ל לומר שיביא
 עדים היקני ליה רשותו בלה טנת הקונה וכו' יע"ב.
 באופן דלדעת מהרי"ט ז"ל חלרו ש"ה קונה לו של"מ
 חפ"י בלה טנת קונה וחפ"י כי ליכא דעה מקנה.
 ומהתימא שבדרי המרדכי הגו' הם חיפכא. ומה גם
 מה ענה להבוא עובדה דאלכסנדרוס מוקדון דאף דהקונה
 אומר שלה כיון לקנות תיקני ליה רשותו ובפרט שהמוכר
 לוח והומר שמכר לו החורבה וכל מה שבחובה
 ולדידי אהמהא. נקוט מהא דלהמרדכי ז"ל מליחה
 מעמון שאינו הווה למיחא דלא חסיק הדעתיה לא המוכר
 ולא הקונה ח"ן חלרו קונה לו ולדעת מהרי"ט ז"ל
 דחלרו ש"ה קונה בלה טנת קונה ובלה דעה מקנה.
 והנה בעובדה הגו' הק' מהרש"י ז"ל להמרדכי דמאי
 ראייה מיימי מאלכסנדרוס מאמר דהדיין פשרה עבד.

וכתב ה' כר"ש דדרשוהו מדק' הכי מוכח דכיון
 בעד המרדכי דס"ל דבחדא מגייהו או דעת המוכר
 או דעה הקונה סגי דהלת"ה מאי מק' דהכא שאני
 מאי דעבד פשרה הוא משום דהיה דעת המוכר שהוא
 לוח שמכר הכל הכל הם לא היה לא דעת המוכר
 ולא דעה הקונה ודאי שלא היה עושה פשרה ומאי
 מק'. ח"ו שהבין בדעת המרדכי דחפ"י באחד מגייהו
 סגי ולהכי מק' דחמאי עבד פשרה כיון דאיכא דעה
 המוכר הרי די והותר ללקנות לקונה אף שלא היה
 דעתו לקנות. וכתב הכר"ש דזהכי פלגי המוכר דהקונה
 דהמוכר עושן דהוא העיקר וכיון דהוא חסיק הדעתיה
 ומכר הכל די וח"ל דעה הקונה. והקונה עושן דעה
 שניהם צעיקן וכיון שלא היה צדפתו לקנות ל"ק והדיין
 מספק"ל הו' דעה הרויהו צעיקן או סגי דעה מקנה
 כמהרש"י ולהכי עשה פשרה יע"ב. עיין מ"ש בש"ס
 אם מלא בטתל מחניו ולחון שלו מחליו ולפנים של
 צעה"ג. ואמרו בגמ' בדוקא נסבא דכספא ומעמון
 חבל סכין וכיס חטו רואים להיכן מונח הקהא של הסכין
 והיד של הכיס יע"ב:

בזעתה עלי צה"ר כו' הפ' ונק' את הידוע כי צינה
 היא הו' שצ"פ שהוא מצין דבר מתו"ד וגם
 ע"ד האמת כך הוא המידה כי צינה היא כו"ק יונקת
 מהחכמה שהיא חב ידוע לוח עו"ן. מ"ש מהרש"י
 דפעם דחיתם קונים הו' לוחי המוכר והקונה צההוא
 עובדה דאלכסנדרוס היה מטעם שגא מהמה יחיה:

והנה צוה נבין טעם לכפייית ההל שפיה עליהם את
 ההר וכו' והוא דהנה ישראל שבחיותו הדור
 הקף שבמשו שליחותו של מרע"ה שיקבלו הו' שבכתב
 עני וחמרו טו"ן חבל חושש הקב"ה דחמ"כ יהיה להם
 פ"פ שיש צהוך חושב"כ חושב"פ אשר לא יערכנה זהב
 וכו' ויכולים לטעון כי מליחה זו לא חסיקו הדעתיהו
 מעיקרה ואינם רואים לקנותה וכמו שהיה לוח הקונה
 הט' וכל דליכא דעה קונה אף דאיכא דעה מקנה
 שהיא הקב"ה לדעה המרדכי ל"ק. ולהכי רנה הקב"ה
 לזכות את ישראל שיקבלו חושב"פ וכפה עליהם את
 ההר כגיגית ורמ"ל הלה תדעו דצוה מלבד דליכא טעם
 דגיגית מהמה יחיה אלה חדרבה לאידך גיסא דאם תקבל
 את התו' מופז ואם לוח שם תתא קצורתם:

אבנוד מעתה דהו כו' שהע"ה יפה אמר להקשיב
 לחכמה אונק שהיא עסק התו' ותו' סתם היא
 חושב"כ. הנה לבך לחכמה היא חושב"פ לריך שפחה
 לבך מהעולה על רוחך שאין אחת רולה לעסוק בה
 ח"ו

עכ"ל קנה לוקה. ואעיקרא דדינא מה שהם נמנעים מטעם ושוגא מהגות יחיה אדרבה כל בחר חיפכא אשר ילמדון ליראה אותי כל הימים ועי"ז אשר הם חיים על האדמה לא קן חס לה יעסקו בה לכן השמר לך וכו' ודוק :

וְזִי ר' טו' הפ' בהלים או המרתי הנה באתי במגילת ספר כהוב עלי לעשות רטוק אלהי הפלתי והורתיך בהוך מעי בשרתי לדק בקהל רב הנה שפתי לא אכלא ה' הנה ידעה. דל"ד דהפסוק ק' מרישים לסיפיה דבהחילה אמר והורתיך בהוך מעי והוכ"ד חזר והמר בשרתי לדק בקהל רב. גם הומרו או המרתי הנה באתי להיכן בא. גמ"ש ה' הנה ידעה מהו כוננו ומי לא ידע בכל אלה. אכן עפי"ה יע"ן דהוא מדבר בעד כללות ישראל וחומר דבהחילה או המרתי גם באתי בעה שבאתי להר סיני וקבלתי התו' כונתי היחה דוקא במגילת ספר כהוב ר"ל בהושב"כ שהיא גלויה הני חייב בה ועלי ועל טהרי לקיימה. וחו' עלי. ר"ל עלי לקיימה. אבל הושב"כ שהיא עמונה לא היה בדעתי לקנותה ובהיה עובדא. אכן הדרי צי לעשות רטוק אלהי הפלתי וקבלתי גם הושב"כ וזהו והורתיך בהוך מעי ר"ל קף הושב"כ שהיה בתוך המעים והיא טעונה. וליכא בזה משום ושוגא מהגות יחיה והע' בשרתי לדק בקהל רב שם רמו למ"ש הקהל לי את העם והשמיים את דברי שפיה עליהם וכו' והמ"ל אדרבה חס לא יקיימו שם תהא מיתהם. והעטס שקמו גם הושב"כ קף שהיה עמונה הגה שפתי לא אכלא מלומר טעם לזה מפני שה' הנה ידעה וכיון דאתה ידעה וחיכא דעת מקנה חף דליכא דעת קונה קנה הלוקה וכאמור ודוק : **וְבַדְרָךְ** רמו חפ"ל כו' פסוקי משלי הס' להקשיב לחכמה חונך וכו' והוא עפ"י מ"ש הרב מופ"ד כמרי"ח זוק"ל רב מוצל בס"ה בן איש חיל ד' מ"צ ע"צ מוסר נאה ח"ל והנה כל איש יבין וישכיל כי הקב"ה ברה בחדס האברים שהם העין והלב והאחזן והלשון לעסוק ולהשתמש בהם השמים יקר ומפואר. אך הכסיל יקרה לו כאותו ערבי איש בער לא ידע כאשר הוצא מעשה משל נאה בס' מלחמה בשלום. והוא כי ערבי אחד אשר כל ימיו גדל בדרך מדבר ולא ראה בימיו לא הוא ולא אביו שום עיר וצבין של ארבים ויושביה כ"א רק יודע אהלים אשר שוכן פחתם מנחלת אבותיו ורואה רק את השמים ואת הארץ והוא לבדו חונה בדרך מדבר ואין שוכנים עמו ערבים אחרים ורק רואה ערבים עובדי אורה ונמלא אמו מנחלת אבותיו לאן

ח"ו. כי חס לצינה הקרה ר"ל כ"א הסרב בהושב"כ שהיא הצינה. ולשון הקרה הוא סירוב כמו ואקרה בקול גדול. ולהצונה התן קולך שלה קבלת עליך הושב"כ. הלל תראה לפי"ד חס תבטנה ככסף וכמטמונים תחפשנה כיך הדין עתה בנסבה דכספא ובמעמון או הבין יראה ה' הסונה ממש תלמוד הדין שמוכרח אתה לקבל מטעם דהא חיכא דעת מקנה שדעתו ית' מהחילה שהמלך ח"א ודעה אלהים המלה וכיון דחיכא דעתו ית' כי מעיקרה אדעתא דהכי נתן לנו את התו' שבכזה. וזהו כי ה' יתן חכמה מפיו דעת והצונה. כי הנה חכמה בלבך ותלמוד יופי שלימוהה ציך לציך הבין ודעתך יסכים בקבלה ח"א ודעה לנפסך יעטס ודוק עכ"ד ז"ל :

וְזִי פו' ג"כ כו' הפסוק בהלים עוז לי כי עניתו למען אלמד חוקיך עוז לי הורה פיך מחלפי זהב וכסף. דל"ד מהו קשר הפסוק זכ"ו. והו' מהו דקאמר עוז לי תורה פיך מחלפי זהב וכסף. דל"ד מהו קשר הפסוק זכ"ו. והו' מהו דקאמר עוז לי תורה פיך פשיטא ומי לא ידע בכל אלה. האמנם עפי"ה ח"ש דקא משבח דהע"ה להקב"ה עוז לי כי ענתי בכפיית הבר למען אלמד חוקיך. וכ"כ לשבח פי עוז לי תורה פיך דייקא הושב"כ מחלפי זהב וכסף והס לא היה טופה איתו לא הייתי מקבל הושב"כ מדין המוילה מניחה הלפי זהב וכסף בלא נהתי אל לבי לקנותה וכמ"ל חת"ד ז"ל :

בְּנֵא דה' והד"ק השמר לך וכו' פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך וז הושב"כ ודייק לומר אשר ראו עיניך דר"ל דהא דהא דהא חייך יכול לטעון דלא כיונה בדעתך. לקיפה פיון דראו עיניך וסברו וקבלו הושב"כ ח"כ צודתי שקיפה. לכן חני מזהירך השמר וכו'. חף גם זאת חזרתה היא וכן יסורו מלבבך וז הושב"כ מלבבך דייקא שהיא עמונה בלב וחינה גלויה ויכול אתה לטעון דלא כיונתי לקנותה וחיך חפך בה משום ושוגא מהגות יחיה ובהיה עובדא דאלקסנדרוס לכן חני מזהירך חוקך דלא הכנס בטענה זו. אלא והודעהם לציך ולצני ציך שקיפה גם הושב"כ. והע' זכור חזיר יום אשר עמדת לפני ה"ה בחורב שם רמו למ"ש ויהיננו בפתחתיה ההר שפיה עליהם וכו' באמור ה' אלי הקהל לי את העם והשמיים את דברי שם רמו להושב"כ כמ"ש ז"ל דמ"ש נ"ג נעשה נגד הושב"כ ונשמע נגד הושב"כ ח"ש והשמיים דייקא שם רמו על הושב"כ וכוין שהקב"ה ידע ויש דעת מקנה ח"כ חף דליכא דעת קונה

עם הכלים ההם. וילך המשנה הלל הערבי הזה ויאמר לו חושבך עלה שמעני והביא את הכלים האלה בית המלך ומחיר רב הקח בעבורם. וישחק הערבי ויאמר ולמה יאורו הכלים האלה בית המלך והמלך לא יבול לחמורים ולא יחרוש ולא יגדל עופות ותרנגולים ולא ירע ולא יעשה גבינה. אמ"ל המשנה אעפ"כ אני יודע דאלו הכלים לריבים למלך מאד. ויתרנה הערבי הזה ויצא לבית המלך ויתן את הכלים לבית המלך ויזו המלך שיצא למחר לפניו. וביום השני בא הערבי והכניסו המלך לבית הרמון שלו כדי לתת לו מחיר הכלים. וישב לפניו וירא והנה חותה העורה של המלך ושבת המלוכה בידו עומדת באמצע הארמון במ' וס' מטבד ומאודר מאד. וירא עוד חשר הביאו בטוסות ההם המסודרים בחוף הכלי מהב ומפז כחצנים יאור מלאים משהה מסוק שהביאו בהם למלך ולשרים לשפות. וירא עוד והנה המטפחה הארוכה פרוסה על כחפות המלך. וירא עוד והנה התיבה היקרה מונחת בקרן זוית הארמון מונחית ברוכה בגדי המלך והעטרה שלו. וירא את חבן הישפה מונחת על שלחן ה' וסובבים חותה חכמים חכמים להצדיק בה מלך הכוזבים והמזלזלים. ויתעלה הערבי ויבא לבו ויבט מאד בזוכרו כי הוא המיר כבוד הכלים האלו בקלון ושם חותה בשירות פחותות בהמיות. ויאמר המלך אליו שלום לך חל הירא הנה מעתה שבה אתי ולמוד חכמה ד"ח ואז גם אתה תשתמש בכל הכלים האלה בכבוד ויקר כראוי להם ע"כ :

והנביא הוא כי השי"ת צרא להדם כלים יקרים הם האיברים שצגוף ובפרט העין והלב והלשון והחזן שהם יקרים במאד מאד שצראם כדי להשתמש בהם דברי קדושה צה' ובמלת ומע"פ וכל ענינים נפשיים השייכים לרוחניות והסיר לו להשתמש בהם ג"כ לטורח קיום גופו בהם בעיני עוה"ז של מו"מ ומלאכה ושאר נרכי הנוף שזה השימוש קרא הרמב"ם בשם מותר זו. אמנם הכסיל חושב שצבראו זו איברים היקרים לתשמיש רע ומשוקץ. והענין שהוא כלי יקר צבראו האל ית' כדי להשתכל בו צה' ובמלות הנה הכסיל משתמש במרחית עיניו בצדדים אסורים רעים ותמאים כאשר נשתמש אותו הערבי בחיבה הזהב שקבוע בה אצטו"מ לעשותה אבוס לתת לתוכה תבן ומספוח לחמורים. וכן השי"ת צרא החזן שבה חוש השמע כדי להשתמש בה בד"ת ומלה והכסיל משתמש בה בשמע רע ומאוס כאשר נשתמש הערבי באותה חתיכה היקרה לקושרה בצואר הפרה. וכן צרא השי"ת את הפה שבו

הלשון

לאין וזקר וחמורים גם כלי מחרישה לחרוש ולזרוע ולקטור ולאכול כאשר לימדוהו אבותיו. וככה נהג כל ימיו עם אשה וזניו. ויהי היום והוא הלך במדבר והנה לפתח פתוח ראה חולר גדול במערה אחת העמון שם מזמן קדמון שהיה מנגזי מלכים ויחזור לאהלו ויקח מחמורו וזקרו ויפנה את כל האור וישימהו בשקיס ויביאהו לאהלו. ויקרא לאשחו ויאמר ראי נא רעיתי אשר אינה אלהים לידי ממנון גדול כי בודאי מירושת אבותי הוא. ויזילא מתוך השק היבה אחת גדולה של זהב וקבוע בה הצטו"מ צליים ופרחים גאים ותרה אשה ותשמח. והאמר לו מה שירות הכלי הזה הדוני. ויאמר לה הלא חכמה את ולמה לא הביני מדעתך כי זה הוא חשר יתנו בו מספוח לחמורים ולפרות כדי שלא יתפור צה'רן חנה ואלה ויתאבד. ויזילא עוד מן השק כלי ה' מזהב ומפז חרוך כחצניה יאור ועל שפתו טוסות משובלים צה'צטו"מ וליים ופרחים גאים ותאמר לו אשחו מה שמוש הכלי הזה הדוני. ויאמר לה זה אשר יחלו בו התרנגולים והעופות מזון ומים למשן כל ה' יחל לבדו ולא יקרו זא"ז צה'כלס יחד מכלי ה'. ויזילא מן השק עוד תתיבה אחרת ארכה חמש אמות ורחבה אמה מתכלת וחרגמן משובלת בנוסף ספיר ויהלום ותאמר לו מה שמוש נעשה בזה ויאמר לה זה יקשרו בצואר הפרה החורשת. ויזילא מן השק עוד חבן ישפה אחת גדולה מפוחתה פחותים דקים מאד הצנייה כדורים עם טוכי השמים ופסיליבה ויתחו בו והוא משתאה מחריש לדעת מה מעשהו כי לא היה יסל להשיג בדעתו אחת מלאכה ישמש זה החבן. והלעק האשה ותאמר למה לא תכיר תשמים האבן הזה. הלא זה חשר יושם על חריני החלב להזיר מימיהם ויאמר העבה לראות רעיתי הלא זו מלאכהך ע"כ את ידעח ואני לא ידעתי. ויזילא עוד מן השק הצנייה אדם זהב בצורת מלך יושב על כסאו ושבת המלוכה בידו מען חלמוג ותשאלה האשה ע"י. ויאמר זה יושם בחוף הרעים למחרת להצדית כל שוף כקף כי יגורו משאתו המקל הזה :

והנה זה הערבי צפוי דיבר ובידו מילה וישם את כל הכלים ההם כל דבר על מסגו כאשר חשב ושפט בדעתו. וכאשר שם כל הכלים האלה כל ה' למלאכתו ותך עליהם השמש חוהרם החיר למרחוק ויקבצו כל עובדים ושבים לראותם. ומאי דביני ביני והקול נשמע בית המלך היושב במדינה הקרובה אל המדבר שהוא ישלח את משנהו אלל הערבי לקחת ממנו הכלים האלה ברעו צלתי הברח כלל וגם ליוהו שיביא את הערבי

צעריך טעם השמים הצרים אלו לאיזה טרף נצטאו
כמי המשל הגז' כשראה תשמישם צבית המלך כמה ערב
לו ודוק:

ובדרך לחמה אפ"ל כו' הפ' חס הנקמה כספך
וכמעמונים החפשה הז הצין יראה ה' ודעת
אלהים המלא. צהק' אה יהודע מ"ש המפ' ז"ל דהימים
האלו מפסח ועד עצרת לריך האדם להשהל כל כמו
להרבות צהורה ומנה כפי כמו ויבשו חס יצרו מלעשות
בוס דגוד חסור כי הם סימן לכל ימי השנה כפי מה
שילך בכל ימי העומר קן מוליקין אותו בכל השנה כולה.
וכמ"ש מוהרש"ש זי"ע ח"ב ספרו הק' נה"ש ד' כ"ה ע"ג
ו"ל מי זה ערב אל לבו בסדר בונה התפלה וכו' כי
פוגם בנר"ן שלו ובכל תפילותיו ותורתו ומתויו ומעשיו
העובים שיעשה בכל השנה צולם ילך חשכים כי יתאחזו
בהם כיון שנהן להם יד צימים אלו כי פסח וימים אלו
הם שורש לכל ימות השנה ובדרך שהלך בהם זה מוליקים
הואו כל ימות השנה וכו' חת"ד ז"ל. והנה חיותיות כספך
מהרבים והולכים הכ"ף מספרה עשרים. הסמ"ך ששים.
הפ"ח שמונים. לה כן זהב חיותיותה במספר הלך
וחסור. ובזו"ו חס הנקמה לחורה כספך ר"ל כמו
חיותיה כספך במהרבים והולכים. קן אהה הרבה והוסף
צתורה כפי כתך. ואמתי יהיה זה וכמעמונים ר"ל במ"ט
ימי העומר שמונים ישראל חכו וכמ"ט מונים אז
בידחי הצין יראה ה' ודעת אלהים תמלא לעתיד בכל
ימי השנה לחמור ודוק:

באו"א פי' ה' ארץ המדה ז"ל כו' הפ' לעשות רעך
אלהי חפנהי וגו' פ' קדושים משם ס' חוות
יחיר ז"ל והוא צמ"ש בכתובות - ד' ז' ע"ג תנא מנין
לברכה חתים צעשרה ש' ויקח צופו עשרה חתים
ר"ה מהכח במקלות ברכו אלהים ור"ה האי קרא מאי
עבד ליה מצע"ל למדרש עמוני ולא עמונית וכו'
ואידך חי' ס"ד למדרש לה סגי דלחו צעשרה ומשגי אין
לפרסומי מלתח ע"כ. ולגחורה לט לדעה למה לריך
פרסום. חקן נר' עפ"י מ"ש ביצמות ד' ע"ז דרשי עמוני
ולא עמונית ופריך אלה מעשה ממור ולא ממזרת ומשגי
שחי התם דמפרש טעמה דקרא ע"ד אשר לא קדמו
וכו' דרכו של איש וכו' ו ריך הי"ל לקדם גשים לקראת
גשים אשהיק ולצטוף משגי בגמרה דכתיב כל כבודה
וכו. והנה במדרש דרכו כל כבודה הוא על הסורה. ולזה
נהניין צופו ודרש ברבים להורות שהין דברי תו' בסתר
אלא צפרהסיא וא"כ קאי כל כבודה וכו' בפשימות על
הגשים שיצבו בסתר וא"כ מדרש שפיר עמוני ולא

עמונית

הלשון והחיד והשיטים והשפטים להשתמש בהם צד"ה
ובחכמה מפוארה והכסיל משתמש בהם צדברים בטלים
וליגות ורכילות ודיבה רעה ולה"ר וכיולא כאשר נשתמש
אותו ערבי צלותם כוסות היקרים לתת בהם מים ומזון
להרנגולים. וכן צרה צהרם ידיה לעסוק בהם בעיני
ההו' והמלות והכסיל משתמש בהם בעסקי הצלים ורמות
רוח כאשר נשתמש אותו ערבי צאבן ישפה היקרה
צמלחה של מעשה הגבינה. וצרה השי"ה צהרם מוח
לבז וכליות כדי להשתמש בהם צמות ה' ולהבזון בהם
צהו' וחכמה והכסיל משתמש בהם צבלי הזמן ובדברים
חילונים משוקלים ומחוסים כאשר נשתמש יהוה ערבי
צלורה המלך וצראשו עטרה ושבט המלוכה צידו להוציאו
צתוך זרע האדמה צמקום בטעמים מקל עץ וצראשו
גיבטרה:

והבין יצין שזה הכסיל הוא גרוע מאותו הערבי
יען כי הערבי חילל כבוד הכלים בשגגה שלא
ידע ולה ראה עדין תשמיש הכבוד הראוי לשמום הכלים
היקרים וחשב שהין נמלה בעולם שמום חוק מזה השמום
שחלע צדעו להשתמש בכלים ההם. והראיה כאשר
ראה שמום הכבוד אז נכבד ובוש ונכלס ממעשיו. אך
האדם הכסיל הוא רואה צעיניו שמום היקר והמשובד
הראוי לאצרים היקרים שבגוף אלל אחרים ועכ"ז הוא
מניח שמום היקר ומשתמש במאום ומשוקן נמלה זה
המיר כבודם בקלון צמרד וצמעל ולקן הטלו קשה וחמור
מאד ולריך לו כפרה וישוב אל ה' וירחמיהו חת"ד ז"ל ע"ש
שפי' צוה לילים ופרחים יע"ש:

הלא מעשה יוצן כו' הפ' דשהע"ה צא ללמד לאדם
דעת שלא יעשה כמעשה כסילים שישתמש בכלים
היקרים בהם האצרים שלו בהשמיש מאום ומשוקן אלה
צתשמיש כבוד והדר ולקן להקביב לחכמה הזיך שהחזנים
השתמש בהם לחכמה לשמוע ד"ה וקדושה. הטוה לבך
לחבונה לבב שהוא מוצתר שבאצרים הטוה להבונה לה
לדברים אחרים כי חס לצנינה הקרה הלשון הקרה צו
צדברי צינה דוקא. להבונה התן קולך הקול לה שתשתמש
צו כ"ה בחבונה דוקא. שהלא תראה ותצין כ"ז ממשל
הערבי שמלא המטמון חו"ש חס הנקמה כספך
וכמעמונים החפשה שהתפש אחר ההו' והמלות והמע"ט
והשתמש באצריך דוקא צדברים אלו כמו זה שמלא הכספך
והמעמון. חו הצין יראה ה' ודעת אלהים המלא שדע
מהו כו' הקצ"ה צצריחה אצרים אלו היקרים דהכל היה
כדי להשתמש בהם תשמיש משובד לא תשמיש צווי. ואז
תראה כי תנא חכמה בלבך ודעת לגפוך ינעם שתראה

עמונית. בז"ו כו' דהע"ה שאמר בהחילה חשבתי שדברי תו' נריכים להיות בסתר דכתיב כל כבודה וגו' הוא על הסורה ח"ה לעבית רעוק וגו' וסורתך בתוך מעי דיקא שלא חוליה הוהם לחוך כלל. חכן חזרתי כי מסבירא זו אלה אדרבה עשרתי לך בקהל רב שדרשתי ד"ת ברבים כמו שפרסם בענין מדרשו ברבים וה"ע בקהל רב שפי"ז אהיה מותר לכה בקהל שכיון שאני דורש ברבים ח"כ מוכרח דפסוק כל כבודה לא על הסו' נאמר דהדרבה ד"ת לריך שיהיו בגלוי אלה על הגשם נאמר דאין דרכם ללאה חולה וח"כ דרשינן עמוני ולה עמונית וכו' ואני מותר לכה בקהל ח"ד ז"ל :

ואני ברנליו העבורה לפרש החילה הפ' הו' אמרתי הנה בחתי במגילה ספר כהוב עלי לעשות רעוק וגו' דוכחו היה לומר הו' אמרתי הנה בחתי ר"ל פעם למה שאני מותר לכה בקהל משום דתחילה אמרתי במגילה ספר שהיה הסו' כהוב על"י ר"ה ל"א י"צה ע"מוני וח"כ אני חסור לכה בקהל דכל כבודה לא על הגשם נאמר אלה על הסו' שמהיה בסתר וכו' לעשות רעוק חלתי תפלותי וסורתך בתוך מעי דייקא חכן חזרתי כי וכו' וכמו שפי' הרב ז"ל ודוק :

אשר כזה הפ"ל לענין ד' הפ' ה' מה רבו לרי רבים קמים עלי וגו' ואתה ה' מגן צעדי וגו' קולי אל ה' אקרא ויענני מהר קדשו סלה ע"כ. ומן הביאור יזכרו הדקדוקים וח"ל להאריך בהם. והוא בהק' עוד דמוכרח לומר דקרא דכל כבודה קאי על הגשם ולה עה"ה שמהיה בסתר שאדרבה מצינו לשהע"ה אמר חכמות בתוך תרונה ברחובות הפן קולה. נר' דהסורה לריכה להיות בגלוי ולה בסתר. ואפשר דהט' כשירד הקב"ה על ה"ס לתת סו' לישראל. ירד בקולות וברקים ובקול שופר חזק. דלנו לדעת ע"מ וע"מ כל הסודה זו. אלה כונתו ית' להודיע לישראל שהסורה נריכה להיות בגלוי בקולי קולות ולה בסתר וקרא דכתיב כל כבודה הוא על הגשם ולריך שיהיו לטועה בבית :

בוערתה יובן כו' הפ' שאמר דוד ה' מה רבו לרי רבים קמים עלי ר"ל דחויבים שלי המיד הס מתרפים ומצויים חותי שאני חסור לכה בקהל משום דכתיב לא יצה עמוני ח"ש רבים קמים מסיבת על"י ר"ה ל"א י"צה ע"מוני ועי"ז רבים חומרים אין ישועתה וכו' ואם אני חומר להם דהני מותר לכה בקהל משום דכתיב כל כבודה וכו' הס חומרים דכ"ז זה נאמר עה"ה שמהיה בסתר ולה בגלוי. חכן ואתה ה' מגן צעדי כבודי דייקא מכח קרא דכתיב כל כבודה וכו' אתה מרים ראשי

עפ"י דרכו הפ"ל דזהו היתה הגונה בהגבלת העם קודם
 מה"ה ג' ימים להורות דע"י קבלת התורה ימלא שלם
 בכל ג' עולמות הנו' שכל ה' מהם נקרא יום דע"י
 הנו' יהיה שלם בין בעוה"ז בין בעוה"ב לאחר מיתתו
 ובין בזמן התחייה. והפסד דגם משה כיון לזה באומרו
 דרך שלשת ימים נלך במדבר. דלכאורה קשה היאך
 הולך משה דבר שקר ח"ו מפיו השהא בהיציאת בחלות
 חמר בחלות כדי שלא ילא בדאי ולמה כאן בדרך ג'
 ימים לא הקפיד. אכן להג"ל היה משה יכול לתרץ דכרוי
 דהכונה ע"י יציאתו זו יקבלו הכורה וישלימו את עלמם על
 ג' ימים הג"ל דהיינו ג' עולמות שכל ה' נקרא יום.
 והפסד דזהו טעם ג' סעודות בשבת שהוליו אותם רז"ל
 כל ה' מחיבה יום שג' חללוהו היום וגו' והוא מבואר
 עפ"י הק' זו שהורה בזה דבמלוא שבת שביחנה ללמוד
 בה תורה. ימלא שלם בכל הג' מליחות הם הג' עולמות
 הג"ל שגרמונו בג' יום כאמור. ולפי"ז יפה אמר כאן ביום
 הזה באו מדבר שני שהוא מכון למ"ב היום הזה ה"ה
 מתוך לעשות דהאגור על שלימות עוה"ז נוכח הנו' שקבלו.
 חבו ביום הזה באו מדבר שני כדי להשלים מליחות יום
 הזה ע"י הנו' עכ"ד ז"ל. והשהא זהו כו' הושע לבו
 וגשופה אל ה' לקיים חקיו ומלותיו הוה שלימות ג'
 עולמות דנקראים ימים והיינו מיומים מיום הזה
 הוה עוה"ז לקיים תורתו ומלותיו להחיות אותנו לעיה"ב
 וביום הג' יקומו בתח"כ וגחיה לפנינו בעולם התחייה
 שהוא התכלית ונדעה נרדפה לדעה את ה' להשלים הג'
 עולמות דנק' ג' ימים. וע"ז אגתנו נכרך ים בריך רחמנא
 דיהיב לן חורין תליתי לעם תליתי ע"י ה' תליתי ביום
 תליתי בירחא תליתי דהכל משולש להיות לזכרון תמיד
 בין עינינו דעיקר קבלת הנו' הוא כדי להשלים הג'
 עולמות שיש לו לעוה"ב ע"י קיום הנו' והמלות והחוב
 המשולש לא במהרה יתק ולזכרון קה אחי לנגד עינינו
 לעולם ועד. ומפ' לפי"ז מ"ש שש בנמ"ב צפ' רע"ק
 דלכ"ע בשבת ניהנה תורה העטם דבחר לו ים לתת הנו'
 ביום השבת שהמה יצינו דהנו' היא להשלים תלתא יום
 דכתיב בג' סעודות של שבת דרמזים לג' עולמות
 העוברים על האדם וכמ"ש ה' ז"ל את"ד ז"ל :

ועפ"י ד"ק הפ"ל כו' מ"ש במגילה חסידים והביאו
 רש"י ז"ל פ' עקב ע"פ ויהי אם שמוע תשמעו
 אם תעבדו יום ימים אעזבך. וכירוש' הביאו משל לב'
 ב"א שנפטרין זמ"ז זה הולך דרך יום לגד מורת חיה
 הולך דרך יום לגד מערב נמלא שרחוקים זמ"ז מהלך
 ב' ימים וכן המשל ברו' אם תעבדו יום וכו' ע"כ.
 דהכו'

אז אפשר דהסימן הזה רמז לכללות עם בני לרמוז
 דעיקר השועתם וגאולתם היה תלוייה בעסק התו'
 כמש"ה גם כי יתנו בניו עתה הקבלם. וכה"ה זכרו
 תורת משה עבדי הגה חנכי שולח לכס את חליה הגביה.
 וכו' ישעי באהל הישע שלי הוא הלוי באהל ברו' שעליה
 כאמר אדם כי ימות באהל באהלה ש"ה וע"ז מתקיים
 הפ' הנו' הגה חנכי שולח לכס את חליה הגביה כצ"ה
 כר"ה :

דרוש ב' לשבת בלה

יגילו החבמים וישמחו תלומדיהם תורה
 תמימה. ביום חג הקדוש הזה הבע"ל יום מה"ת תורה
 התומה. אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו
 חמירה נעימה. היום הזה ראינו את כבודו ואת גדלו
 גדול ה' ומחולל מאד יודע כל תעלומה. עלינו לשבח
 ולהודות אשר קדשנו במלותיו ויבחר ביעקב זרע ישראל
 אומה שלימה. וכמהח"ל במס' שבת פ' רע"ק דרש
 הוה גלילה בריך רחמנא דיהיב לן חורין תליתי לעם
 תליתי ע"י תליתי ביום תליתי בירחא תליתי ע"כ.
 וז"ל למה בחר הקב"ה בחוב המשולש טפי משאר מספרים
 שביעיות והחיות וכיולא והכא קפיד על מנין שלשה הלא
 דבר הוא :

אכן ראיתי לה' זכתייה דחברתה ז"ל ד' ג"ב ע"ה
 שבת ח"ל וכדי להבין את זהו צדין ג"כ כו'
 הגביה הושע סי' ו' לבו וגשופה אל ה' יחיינו מיומים
 ביום הג' יקומו וגחיה לפנינו ונדעה נרדפה לדעה את
 ה' ע"כ. והדבר לריך ביחוד על חיה ימים כיון הושע
 במאמר הזה דבג' ימים נוכל להשיג ילרדוף את ה'.
 ונלע"ד שיוכן הכל במ"ש ה' זר"ב ז"ל ח"א ס' יתרו
 דל"ז ע"ד ח"ל בחדש הג' לגתה בג"ו מהר"מ ביום
 הזה באו מדבר שני. יובן עפ"י מ"ש בסי' טוה שלום
 ח"ל דע שיש לאדם השלם ג' מליחות בשלימות נפשו.
 כל ה' מהם יקרא יום ח'. הא' בהיות הגפש בגוף בזה
 העולם וע"ז נאמר היום הזה ה"ה מתוך לעשות.
 בב' בזמן פירוד הגפש מן הגוף ואל זה רמז ויטנו ה'
 לעשות את כל החקים האלה לצד לבו כל הימים.
 הג' הוא תכלית האחרון והוא בזמן התחייה בגוף ונפש
 ואל זה רמז לפני בא יום ה' הגדול והגורא ע"כ. וחולי
 נכ'

ואת צניהם ילמדון דכבר אמר והודעתם לצניך ולצמי
 צניך למה חזר ואמר זאת צניהם ילמדון. ד' מ"ש אשר
 ילמדון ליראה אותי כל הימים אשר הם חיים וכו' מנ"ט
 להודיענו דזה דבר ידוע גדולה תורה שנתנת חיים
 לעושים :

ובצורה לזה נבין ג"כ. כו' הפ' המ' זביה די ישאלך
 צנך מהר לאמר מה העצות וכו' אשר לזית
 ה"ה אתכם ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה וכו'
 וז"ל ה"ה וכו' וילנו ה' לעשות את כל החקים האלה
 לעוב לט כל הימים לחיותנו בהיום הזה ולדקה תהיה
 לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה"ה
 כאשר לזית פ"כ. דח"כ למידק צ"ו עוצה ה' מ"ש כי
 ישאלך צנך למה יחס שאל"ז לכן דוקא כנראה שהיא
 טענה לצניס ולא להצות. ב' מ"ש אשר לזית ה"ה אתכם
 מה צ"ה לחפוקי צניצת אתכם. ג' מ"ש ואמרת לבנך
 עבדים היינו וכו' מה שייכה יז"מ לשאלת פנן עה"ת
 והמלכות. ד' מ"ש וילנו ה"ה וכו' מהו אומרו ה"ה אז
 פשיעה שכל הליווי הוא מה' הלהינו. ה' מ"ש לעוב לט
 וכו' מי לא ידע בכל אלה שהיו' היא פתנת חיים.
 ו' מ"ש ולדקה וכו' כי נשמור וכו' לפני ה"ה מהו סנחו
 צוה צאומרו לפני ה"ה :

ואכן אפשר שיוצו צהק' מה שפי' ה' דרפי חיס ז"ל
 ד' ס"ג ע"ד כו' הפ' אתם נלצים היום וגו'
 רהשיכם וגו' כל חיס ישראל עפכם נשיכם וגו' לעבדך
 בצרית ה"ה ובחלתו וגו' למען הקים אותך היום לו
 לעם והוא יהיה לך לאלהים כאשר נשבע לאבותיך ולא
 אתכם לצדקם הנני כורת את הצרית הזאת וגו' כי את
 אשר ישטפה עמנו וגו' ואת אשר לחינו וגו' כי אתם ידעתם
 את אשר ישבנו בצר"מ וגו' והראו את שקויהם וגו'
 פן יש צדס חיס או אשה וגו' אשר לבצו פונה וגו' והיה
 בשומעו את דברי האלה הזאת והעבדך בלבצו לאמר
 שלום יהיה לי כי בשרירות לצי אלך וגו' לא יאבה ה'
 סלוח לו כי אז ישנן חף ה' וקבלתו וגו' וא"ל להחריך
 בדקדוקים ומן הביאור יוצנו :

והזין מדרכיו לא חמנע את פי להביא מה שפי' צפ'
 חלו דרך רמו מוסר ה' ערבי נחל ז"ל פ' נלצים
 והו"ד הוא שראה מרע"ה באותו הדור שהיה בהם מידה
 רעה ומנוגה עד מאד שהיא מדה הגאווה שכל א' היה
 מחשיב עצמו שאין כמוהו כמו שמנינו במחלוקת קדח
 שהמרו כי כל העדה וכו' כמה פעמים וילנו על משה
 כ"ו גרס להם. גס"ה וכן שמשחוהו צא"ח הרי שהיה בהם
 גאים שלא היה נחשב מרע"ה לעיניהם. ובחמת עס
 ישראל :

דקנו' צוה הוא דהנה מליאות הב' ימים האחרונים שהם
 עוב"צ ומן התחיה הם הלויס ציום הא' שהוא עוב"צ
 שהם לא למד הו' וקיים המצוה בעוב"צ לא יזכה לב'
 ימים האחרונים שהם עוב"צ ותח"ה. חכן חס למד הו'
 וקיים מצותיה בעוב"צ וזכה לעוב"צ וזכה לקוס בתח"ה
 בהם הב' ימים האחרונים. ח"ש חס העובני יוס ר"ל
 בהעצוב הו' ציום הראשון שהוא עוב"צ או יומים העובד
 ר"ל שאינו זכה לב' ימים האחרונים כחמור ודוק :

וזדרו ג"כ כו' הפ' חך חס יוס או יומים יעמוד לא
 יוקס כי פספו הוא. ר"ל חך חס יוס שהם ממעט
 בהענוגים ציום הא' שהוא עוב"צ. או או יומים צב'
 הימים האחרונים שהם עוב"צ ועולם התחיה יעמוד
 יהיה לו עמידה. לא יוקס ר"ל לא יתקמו ממנו
 לעוב"צ והט' כי כספו הוא ר"ל שרור כספו בידו הם
 החו' והמלות כחמור :

א"ש"ו צו"ו כו' הפ' פי' והתחנן רק השמר לך וגו'
 פן תשכח וגו' יוס אשר עמדת לפני ה"ה
 בחורב וגו' אשר ילמדון ליראה אותי כל הימים אשר
 הם חיים על האדמה. הו' דעיקר כונת נתינת הסורה
 להם הוא כדי לתקן עצמם ציום הזה כדי לזכות בג'
 ימים צעוה"ז ובעוב"צ וצפת התחיה. ח"ש אשר ילמדון
 ליראה יהיו מטעם לזכות כל הימים צעוה"ז ובעוב"צ
 בעקרהים ימים. וגם אשר הם חיים צה הרמו לזיס הב'
 שהוא עת התחיה שהם חיים אחר נתינתם. כל חלו לא
 יזכו להם כ"ה ע"י היום הזה לכן צריך שתזכור אל תשכח
 וכו' כדי לתקן עצמך בג' ימים חלו ודוק :

וזדרו ג"כ כו' הפ' פי' והתחנן וילנו ה' לעשות את כל
 החקים האלה לעוב לנו כל הימים לחיותינו
 כהיום הזה. הו' וילנו ה' לעשות את כל החקים האלה
 לקיים החו' והמלות הכל הוא בעצור לעוב לנו כל
 הימים שזכה צב' ימים צעוה"ז ובעוב"צ וגם ציום הב'
 לחיותינו שנקוס בתח"ה והכל הלויס כהיום הזה שהם
 נקיים החו' והמלות צעוה"ז שהוא יוס הא' חיי נזכה צב'
 הימים האחרונים כחמור :

באו"א הפ"ל לעב"ד כו' הפ' רק השמר וגו' דיל"ד
 צהו עוצה. חדא מ"ש רק השמר לך פן תשכח
 וגו' מהיכה היתי שיטתה את הו' עד שהעבד להזכירו
 השמר לך. ב' מ"ש והודעתם לצניך וכו' מי לא ידע
 בכל אלה שהיו' ניתנה לדורי דורות. ג' מ"ש יוס אשר
 עמדת לפני ה"ה בחורב מנ"מ לומר לפני ה"ה. ד' מ"ש
 בחמור ה' הלי הקהל לי את העם מנ"מ חס קבלת
 הו' היתה בהקבל את העם. ה' מ"ש אשר ילמדון וכו'

ישראל בצעם רחוקים ממדה זו וכמ"ש ז"ל ע"פ לא מרובכם וכו' כי אתם המעט וכו' שאמר חושבי צדק שאפי' בזמן שאני נותן לכם גדולה אתם ממעטים עצמכם נתתי גדולה לאברהם וכו' הכי עיקר מה שכתב זהם ה' לסיבת העטוה שבהם רק ירשו דב"ז מלך היהם במל' ושם נגדלו זמנרים נק' רחב שהם גאים זכן אח"כ יצרו בין אה"ע זמדהם שהם יולכים בגאווה וזכו ומלך שנתדלו ביניהם למחז מחוסם כי הרגל נעשה מצע זכן אמר הפ' זדקן וזכירם יללו גלבים זפירש"י יללו בקומה זקופה ונחנאו נגד מרע"ה וחשבו עלמם לדדיקים יוחר ממרע"ה. זחזרי שראה מרע"ה שיש מדה זו בישראל לכן צעם שסכניסם צברית החו' הוכרח להזכירם להסיר מהם מדה רעה זו והסביר להם ח"ך כל מעלה ישראל אשר צעורה מכניסם הקב"ה צברית החו' יוחר מכל האומות היא פצור השפלות שבהם לכן כיון שהוא מכניסם צברית הוכרח להזכירם זלהסיר מדה רעה זו מקרבם והסביר להם ח"ך מדה זו רעה מאד כדי שיפרכו ממנה :

בז"ר המשך הפ' אמר אתם גלבים היום כולכם גלבים היינו קומה זקופה וגאוה כחמור. והנה גדר הגאוה והעטוה ומדה צינונית הממולעת ציניהם כך הוא כי הגאוה היינו מי שהוא אדם שפל ומלא פחיתות וגרוע מחצירו ומחזיק עלמו יוחר ויוחר טוב והשוב ממה שהוא ובעיניו הוא ראו' להיות רחש שבעי ישראל. וגדר העטוה הוא דהפך שהוא ח"ש לדיק טוב וצפל מפלות ומדות טובות וראוי להיות רחש וליהנו עליון והוא מחזוק דעתו לפחות שצפחותים גבוה בעיניו גמחש. ומדה הממולעת היינו שכל א' מכיר ערכו כפי מה שהוא ומכיר פחיתותו כפי מה שהוא נגד מי שהוא טוב ממנו וגם מכיר מעלתו נגד מי שהוא פחות מערכו. וזה יהיה שעת המקראות. אמר להם תימה עליכם כי אתם גלבים היום גלבים דייקא כי כיום הזה שאתם צאים שאכניס אתכם צברית החו' ואתם יש לכם מדה זו שאתם גלבים בקומה זקופה וגאוה. וביאר להם גדר הגאוה שאני רולה צכס כך הוא ראשיכם זקניכם ושועריכם הם כל ח"ש ישראל ר"ל כל ח"ש וחי"ש מכס הוא חפץ להיות רחש וזקן חו שומר כי השפל שצפלים מחזוק בעיני עלמו לראש בני ישראל. ולא זו בלבד שאתם מתגאים אלה ח"ך גש טפכם נשיכם ג"כ יש להם מדה זו הגש שלח יחה יהירותא לשני. והנה הם גבדו וצפל משפחה מתגאה ח"ך כ"כ תימה צדבר אלה ח"ך גם וגרף אשר בקרב מחנך היינו מי שאינו צעל משפחה רק גר צעלמא שבודחי לה נכון

להתגאות כמס"ה האחד האחד צח לגור וישפוט שפוט ואפי"ה גם הם מתגאים. והנה אדם עשיר שפרנסתו מזומנת לו צקל הוא מתגאה ח"ך כ"כ תימה צדבר ח"ך ח"ש דל והציון אשר פרנסתו צחה צטורח גדול ח"ש הוא מתגאה הוא דבר רע וכמשז"ל שהקב"ה סוגה דל גאה זח"א מחובב פליך עד שואב מומיך שאפי' הדלים ובעלי מלאכות הם מתגאים. וח"ך ח"ש גלבים בקומה זקופה לה ידעהם כי אתם צאים לעצרך צברית ח"א וכו' והכי ולא אתכם לצדכם חכמי כורת אה צברית הואת ר"ל מדוע חכמי כורת אתכם לצדכם וצחתי צכס מכל הגויים היינו מעטם כי אשר ישנו פה ואינונו פה ר"ל מלך הינת נשמה ישראל צמליחות והעדר ציחד וח"כ ח"ך עולה על רוחכם שגאוה וקומ"ז הנכסו צברית. אמר עוד להודיעם מהיכן צה להם מדה זו אשר לה צטבעם לפיות כך לז"א כי אתם ידעתם אה אשר ישצנו צחר"מ שהם גאים וכן בקרב הגויים אשר עברתם שטבע הגויים להיות מתגאים זשי"ז ותראו חת שקוליהם וכו' כו"ז אשר צמחם דייקא הסביר להם כי לא צע"ז ממש מדבר פי לא חשידי על ע"ז רק הפ"ז אשר עמחם דייקא היינו צפנימויחס דהיה הגאוה שהוא נחשב כעפ"ז. לזאת ח"י חושש פן יש צכס וכו' אשר לצבו דייקא ר"ל חולי מחמת שהייתם צין הגויים למדתם דרכם להיות לבס לב משגהה. וחס הכיו סצורים שאין כ"כ רעה מדה זו לז"א ללכת לעצור חת חלמי הגויים הכס שמדה זו היא חולדה דע"ז וכן דרכו של ילה"ר היום חומר כך וכו' וחת"כ חומ"ל לעפ"ז והכי חושש חולי יש צכס דצ"ז. ולא זו בלבד אלה זכיה כשומעו וכו' והתברך וכו' שלום יהיה לי כי יסמוך על פטירת הדיוק לז"א כי ח"ן הדבר כך חלף כי חו צמדה הגאוה יעשן ח"ך ה' צאש ההוא ולא יצפר צניהת לדיוקם חלה זרבנה צו כל האלה הכחובה צספר הזה שהיא מיחה גדיקים תרצן צו כיון שהוא מתגאה וחושב עלמו לדיוק. והמר החור החחרון וגו' וראו חת מפות וגו' שלקו צבפלים ולא הגינו עליהם הדיוקים וחמרו על אשר עזבו חת ה' שכו דשעים וגם וילכו ויעבדו חלמי חחרים היינו גאוה שהיא כע"ז אשר לא ידעוה ולה חלק להם ירנה שמדה זו ח"ן צטבע ישראל שיהיו כך רק פגיים לכן ויחר ח"ך ה' צהם דייקא וישפס ושלכם וגו' זהו תוכן הפרשה להודיעם ולהזכירם על מדה זו צעת כניסהם צברית כדי שיתרחקו ממנה כי כל נשמה ישראלית לא הנה צלבו גאוה רק עטוה ושפלות וכאשר ירגיל האדם צזה יתרחק מן הגאוה ויהדבק בעטוה השו"ת ישימנו מהעבודים חותו צכל לב חכיר זה"ד ז"ל :

ועפ"י

ועפ"י דרפני פי' ה' דרכי איש ז"ל כו' הפ' המ'
 והוא דהק' מה שמקרו הראשונים צעין כריתה
 ברית סברה הקב"ה עם ישראל באלה ובשבעה ציוני
 כמ"ש ז"ל ע"פ אלה דברי הברית אשר כרת אתם
 בערבות מואב מלמד הברית אשר כרת אתם בחורב
 מקום ברית חורב לברית ערבות מואב מה בערבות
 מואב באלה ובשבעה חף בחורב באלה ובשבעה והיינו
 דאמר' כמ"מ מושבעים ועומדים בה"ס. והוק"ל
 לראשונים ז"ל דמה תועיל שבעה זו לדורות הבאים וכי
 יש כח באל לשעבד את בני בשבעה. וזה פשוט דאין
 שבעה חלה לדורות הבאים חוק ממירות שמקן שהאב
 מכיר את בני בניו ואין למדין ממנו למקום אחר
 כמבואר ביו"ד סי' רכ"ח ע"ש. וא"כ אף חלה שבעה
 ישראל בה"ס על צניהם וכי צניהם. והיותר הימה
 דמאחר בלה נמלאו שם אף נחייבו הרי ק"ל אין
 חבין לאדם בלה צפניו וה' מו"ה רח"א ז"ל הביא משם
 הראשונים שתי עפ"י מ"ש צפ"ק דכחצות אמר רב
 הונה גר קטן מעבלין אותו ע"ד צ"ד ופריך מאי קמ"ל
 דכות הוא לו תנינה זכין לאדם של"ב ומשני מהו דתני
 גוי בהפקרח ניח"ל קמ"ל דה"מ גדול דעמי עמי אסור
 אבל קטן זכות הוא לו וה"ה אף כנ"י בקטנותו דלה
 טעמינן עמי דאסור זכות הוא. והק' מהרח"א ז"ל
 דאמר' ההם הנדלו יכלים למחות יע"ש. וה' דרכי איש
 ז"ל הו' דלת המדי' בני אלה נבי גר זרע גוי אשר לא
 מצנ"י המה ושרשם רע וכיון שמחה אגלוי מלחה למפרע
 דטבעו וימנו הרע מעיקרה קחי ולא משום דלביה
 אנסייה דיליה"ר אלבשיה דבחר מעיקרה אזלין לפי שרשו.
 אמנם בישראל עיקר שורשיה תליא בחשלי דררבי אי"ז
 ושורש נשמתה מלך העוז אין ספק דהמגינה מלך
 שהקפס יגרא ולא בהפקרה ניח"ל אלה בעול מלותיו
 ניח"ל אלה דיליה"ר אלבשיה :

שחמד הצרחה הגבי חשבע צודאי שהוא יסבע. אכן
 עפ"י ה"ב בחימלך חשע שמא אף שיסבע הצרחה
 בלה ילחם עם הפלשתיים עכ"ז זרעו לא יקבלו דכ"ז
 בלה להלחם עם הפלשתיים משום דאין שבעה חלה
 לדורות הבאים. לכן פי' דבריו ואמר לי ולגיני ולגדי
 שמיני בשבעה זו צפיוחם גם על דורות הבאים. לכן
 בה החע"ה וחדש לו ואמר הגבי חשע ר"ל דאין לורך
 לזה מעטם שאנכי דייקא אנכי שאני גדול הדור חשע
 וכל השבעה היא מגדול הדור חלה על דורות
 הבאים ע"כ :

והרב דברי המה ז"ל הו' דכל קבלת הרבים חלה על
 דורות הבאים ומגילת אסתר תוכיח שכתוב בה
 קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם. ולענין השבעה
 ג"כ ז"ל דכל שבעה האלה חלה אף על הגולדים
 יע"ש :

דמהרי"ב ז"ל הו' הוחיל ועבדים היינו לפרעה
 צמ"ל ופדה אותנו לשם עבדים ח"כ קנה
 את ישראל קנין הגוף כדין עבד כנעני שיש לרבו קנין
 כנפיו בו וזרעו עש"ה וכח האב. צפן הוא. ה"כ כיון
 שיש להקב"ה קנין הגוף בישראל ממה שפדאם ממלכים
 מציה עבדים לשם עבדים ח"כ ע"י שבעה החבות
 נשתעבדו ממולא כל הדורות ע"ש :

מועתה נבא לביאור הפ' דמרע"ה כינס לכל ישראל
 להכניסם בצרית כפירש"י וכדי בלה יאמרו
 דיקא השבעה חלה עליהם אבל לא לדורות הבאים לכן
 כמעשה אל הדרוש רמז להם כל התי' הגו' לדורות
 שהשבעה חלה עליהם ועל דורות הבאים אחריהם. זה
 ילא ראשונה חתם לנבים היום כללם וגו' כל איש ישר'
 השיערים והשופטים והמנהיגים וכל שאר העם כולם
 נמלחים פה במעמד זה והיו קבלת רבים ובכה"ג חלה
 אף על דורות הבאים כמ"ש הרד"א ז"ל. זאת שנית
 לעבדן בצרית ה"א יבאלמו ושבעה שיש בה אלה חלה
 אף על דורות הבאים כמ"ש ג"כ הרד"א ז"ל. ועוד ע"א
 אשר ה"א כרת עמך היום וגדול ארוננו ורצ וחלה אף
 על הגולדים כשהיא מגדול הדור וכ"ש ממה"מ הקב"ה
 ועוד ע"א כמ"ש הכנה"ג דכשיש שבעה תועלת לב'
 הגדלים לו ולזרעו כמו שבעה אברם לאבימלך ושבעה
 יעקב ללכן התי' חלה אף על דורות הבאים ה"ג ע"י
 שקבלו ישר' את התי' כ"י יש לו תועלת שמתקדם שמו
 בעולמו וישראל אשר כך אחפאר וגם ישר' יש להם
 תועלת וז"ש למען הקים אותך היום לו לעם לו להנחתו
 והוא יהיה לך לאלהים לך להנחך וכל כה"ג חל לדורות
 הבאים

והרב נאות יעקב ז"ל הו' עפ"י מ"ש הרח"ס ז"ל
 בתשו' סי' נ"ז שכל שבעה שהיא מגדול הדור
 וכ"ש מלך חלה על דורות הבאים ושבעה שבעה אף
 בלה היו שם וכ"ש מלך מה"מ הקב"ה. זאת ועוד אחרת
 כל שבעה השבעה פי' להדייה שהשבעה תחול על
 דורות הבאים ודאי חלה כמו שכתב הכנה"ג ביו"ד סי'
 רכ"ז ע"ש :

אשר עפ"י פי' ה' ז"ל כו' הפ' שאמר הבימלך
 לצרחה ועתה השבעה לי באלהים הגה חס
 תשקור לי ולגיני ולגדי ויאמר הצרחה הגבי חשע.
 דל"ל מהו כו' הבימלך באומרו לי ולגיני ולגדי. ומהו

הבאים. וכ"ז אם השבעה יהיה בסתם חבל אי פריש
 כל כמ"ש הכנה"ג ח"ש ולא אתהם לכדכס אנכי כורה
 אתה הצריח הזאת ואת האלה הזאת כי את אשר ישנו פה
 זאת אשר אינינו פה וכל כה"ג דאני מפרש להדיח חל.
 ועוד צ"א כי אתם ידעתם את אשר ישנו בהר"מ וכיון
 הצבדים היינו וקגאנו הקב"ה לעבדים כמו שהעבד
 משתעבד הוא והגולדים כן ישראל כתי' מהרימ"ט. וכ"ז
 נעשה בכל מיני חווק כהוגן ובתחול לפי"ד לשלח יוכלו
 למחול שוב עילה לפרוק על תורה ועל מצוה לרווחח
 דמלחא. אמנם לישראל עם קדש דשרשש מגזע היחס
 צדי אי"ו חין לורך לכ"ז דמלך שורש נשמתה היא הנותנת
 לשמור ולקיים את כל הו' דהראיה ותראו את שקוליהם
 וכו' והוא דאמרו בילקוט ג' שהלכה שאל מין את ר"א
 ובכלל אתם אינכם אוכלים שקלים ורמזים ואנו אוכלים
 וצריחים וחוקים יותר מכם והשיבו משל ללכ שהוא חשוב
 ומפונק מוסך אליו החשוב והפסולה לשאר הצבדים. ועוד
 אגרו דמסעריבו אתו לה מתוקי לה כן ישראל. וא"כ
 מן השקלים ורמזים שחובלים חוכ"ע ניכר שורש קדושה
 יפראל. חבו וסראו את שקוליהם ואת גוליהם דמסעריבו
 אתו ומנו תשובה הדידע נהורה אלו ישראל ולפי השורש
 ודאי אינם מבקשים לפרוק על וליכא חששא למחות
 ח"כ"ב מטעם דחוב הוא לו ובהפקרה ניח"ל דאדרבה
 זכות הוא ולה נאמר חוב אלה לגוים הבאים משורש
 רע. ואם ח"ו פן גי' סמ"ל ע"ה כגוף נתלכב השטן
 בחזה היש או אשה אשר לבבו פונה היום שפונה מחיי
 עוה"צ שגק' יום ללכת לעבוד את ה' ה' הגוים ההם
 פן יש צבם שורש כזולא לעשון שבהפקרה ניח"ל והיה
 נשומשו את דברי האלה ר"ל אפי' ששומע שיש שבעה
 עם אלה עכ"ז והתדרך בלצבו להמר שלום יהיה לי כי
 בשרירות לבי חלך ובהפקרה ניח"ל וא"כ הוי חוב ואין
 חבין וכו' לחול על הטלדים. אז משלם לו הקב"ה מדה
 כנגד מדה לפי מדותיו ורוב מעלליו הנפיק מכלל ישר'.
 לכן לא יאבד ה' סלות לי כחוק איה"ע דלא מהניא
 לכו תשו' וכו' את"ד ז"ל :

על דורות הבאים מוכ"ש ממה"מ הקב"ה. וגם מע"א
 באמור ה' אלי הקהל לי את העם וכיון שהיו רבים
 בעת שנשבעו קבלת הרבים חלה גם על דורות הבאים
 ועוד ואשמיעם את דברי שאמרתי להם בפירוש אשר
 ילמדון ליראה אותי כל הימים וגם את בנייהם ילמדון
 וכל שפירש בפירוש חלה גם על דורות הבאים כאמור :
 וז"ל ג"כ כו' והיה כי ישאלך צנך השאלה הזאת
 שיבא לבנים לאמר מה העדות וכו' שאגחמו
 מהחייבים בהם אשר לזכר ה"ה אתהם ואת אתהם לזיח
 ואהם נשבעתם לקיים את התורה ח"ך חלה השבעה
 לדורות הבאים. ע"ז תשיב לו השבעה נילחה דהכא חלה
 גם על דורות הבאים מכמה עעמים. זה ילא ראשונה
 והמרה לצנך עבדים היינו במנ' ויוליאו ה' וכו' ויקן
 ה' אותה וכו' וקגאנו לו לעבדים ה"כ קנה את ישראל
 קנין הגוף כדן עבד כנעני שיש לרבו קנין צנופו צו
 ובזרעו עסכ"ה וכח האב צפן הוא וה"כ כיון שיש להקב"ה
 קנין הגוף בישראל ממה שפדאם ממנ' לשם עבדים א"כ
 ע"י שבעת האצות נשבעדו ממילא כל הדורות וכמו
 שתי' מהרימ"ט ז"ל. זאת ועו"ה וילוטו ה"ה ואפי' שבעה
 מגדול הדור חלה על דורות הבאים כ"ש ממה"מ הקב"ה
 וגם ליראה את ה"ה לעוב לו כל הימים צעוה"ז ובעוה"ז
 ובכבוד' דאיכא הנאה לצ' הגדדים ודאי חלה כמ"ש
 הכנה"ג ז"ל. וגם רמו צוה וילוטו ה"ה וכו' ולדקה תהיה
 לנו כי נשמור וכו' וכבר כתבנו משה ה' דברי חמות
 ז"ל דכל קבלת הרבים חלה גם על דורות הבאים. ועוד
 ולדקה תהיה לנו תריגס חונקלום וזכותה תהא לנו צה
 לרמוח דאנו זרע ישראל שורש קדוש צדי אי"ו לא ניח"ל
 בהפקרה אלה רוליס לקיים את התורה וא"כ זכות הוא
 לנו חוכן לאדם שלא צפנינו. ומלכד כל זאת לפני ה"ה
 כאשר לזוט צח לרמוח שכל נשמות העתידים לבא היו
 צמעמד ה"ס כידוע חו"ש שאף דורות הבאים היו לפני
 ה"ה כאשר לזוט ר"ל בעת שלזוטו א"כ צכטוד' ודאי חלה
 אף על דורות הבאים ודוק :

ובדרך נלך לבאר צוה כו' הפ' פ' הצרכה תרה
 לזיח לנו משה מורשה קהלת יעקב ויהי צישורון
 מלך צהתאכסך ראשי עם יחד שצני ישראל. הכונה צוה
 לומר אף שתורה לזיח לנו משה אל תחשוב כי הזיווי
 דוקא לנו לא לצנינו כי חין השבעה חלה על דורות
 הבאים ואין כח צאב לשעבד הבן וגם חין חבין לאדם
 שלא צפניו אלא מורשה קהלת יעקב שהה' היא ירושה
 לנו ולצנינו עד עולם. וכ"ע לזה ויהי צישורון מלך זה
 משה כמש"ל והוא היה גדול הדור וכשהשבעה מגדול
 הדור

על דורות הבאים היא חלה וכמ"ש הכנה"ג ז"ל. וגם רמז בזה שכל נשמות ישראל העתידים לבא היו במעמד ה"ס וזהו את אשר ישנו ואת אשר אינו פה הכל קבלו עליהם ואין להם מקום פטור כלל כאמור דרו"ק: **באו"א** אפ"ל כו' הפ' ויטו ה"א לעשות את כל החוקים האלה לטוב לנו כל הימים לחיותנו כהיום הוה ונדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה"א כאשר לוינו. דיל"ד דבתיחלה אמר לשון רבים לעשות את כל החוקים האלה ואח"כ אמר לשון יחיד לעשות את כל המצוה. חקן יובן בה"ק מה שפי' ה' מהר"ש חזידה ז"ל כו' התנה הכל נתון בערבון ומאדה פרוסה וכו' החנות פתוחה וכו' וכל הרולה ללות וכו' והנבאים מחזיקין וכו' והכל מתוקן לסעודה ע"כ. ותו"ד הוא שהנה צפ' בחוקותי שם הקב"ה תנאי קודם למעשה ואמר את בחוקותי תלכו הרי חוקים ואת מלותי חשמרו הרי מל"ת ועשיתם אותם הרי מ"ע ואח"כ אמר וגהתי גשמיכם בעתם דנ"ר דאחר שתקימו הכל גם אני אז הקיים את שלי וגהתי גשמיכם וכו' ולפי"ז יתייחס החדש מלעבוד את ה' בחושבו כי לקיים כל המצוה בשלימות נריך שיחיה ימים של מחושלה ולא ירלה חפי' להתחיל במצוה בחושבו כי לא יזכה לשכר עד שיקיים את כל התו'. לז"א הכל נתון בערבון ר"ל כל המצוה וההבטחות שהבטיח הקב"ה לגדליקים הכל נתון בערבון ר"ל חף את עדיין לא קיים כ"א מצוה אחת לבד והוא כמי שנתן ערבון על המקח שאין לו כל המצוה ונתן פרח ה' לערבון והוא הבטחה שיתן אח"כ השא"ר כי זה נקרא ערבון כמו כן לגדיק הכל נתון מאתו ית' בערבון שיתן לגדיק מצוה ה' להשי"ת לערבון והבטחה שישלים אח"כ כי נגויה גוררת מנוה ולכן נתן הקב"ה הבטחתו וחק' שבמקח וממכר אין המקח נקנה בערבון לגבי הקב"ה נקנה בערבון ח"ש הכל נתון בערבון. ומאדה וכו' ר"ל חף שנתן ערבון היתה"ר שהוא מלודת מפתח חותך והוא מלודת ע"כ החיים שהם הגדליקים לא על הרשעים שהם מתים. החנות זו עוה"ז כמו חנות שיש בה כל המינים. וכל הרולה לקנות יבא כי הבא ליטמא פותחין לו. והחנותי שהוא היתה"ר צעל החנות חינו יושב בחניתו אלה מקיף פעם בחון פעם ברחות ואכל כל פינה יארוז לשוב בארץ לפחות הב"א והוא מקיף לשון הקפה. והל' תחשוב בעוד שהוא מקיף את יבא אדם ויקח מהחנות לא ירגישו בו כי שם יש פנקס פתוח והיד כותבת וכו' משל על האדם הרולה להתעדן בחארות עוה"ז של מעשו בספר נכתבים. וכל הרולה ללות וכו'

הדור חלה וכ"ש לפי מה שפירש"י ויהי בישראל מלך זה הקב"ה ח"כ חפי' מגדול הדור חלה כ"ש מפי קמה"מ הקב"ה. ועוד ע"א בהתחסף ראשי עם יחד שבני ישראל ר"ל מבלבד בהתחסף ראשי עסשהם גדולי הדור חף גם זאת שהיו יחד שבני ישראל וקבלו אותה רבים וקבלת רבים חלה על דורות הבאים כמ"ש הרב דברי חמה ז"ל ודוק:

ובזרה אפ"ל בדרך רמז כו' משו"ל ע"פ וחלפך חכמה ו' חלף. שיש ששה פרשיות בתורה שהחילתם אות חלף. והם אלה תולדות נח. אלה פקודי. את בחוקותי תלכו. אלה מסעי. אלה הדברים. אלה נלבים היום. דמיו הרמז בששה פרשיות אלו שהם מהחילת בחלף. ע"י לה' בית יששכר ובני יששכר ז"ל ברמזי חג השבועות מה ברמז בזה. ובדרך מוסר בא לרמז אלה תולדות ר"ל עיקר תולדות של האדם שצאה נשמתו לעולם עיקר ביהתו לה לחול ולא לשהות דוקא כ"א אלה פקודי לשון ליווי ר"ל לסגל מלות ומע"ע ולעסוק בתו' שלו הולכים לפניו לעוה"ב ח"ש ומה הם המלות את בחוקותי תלכו שהיו עמלים בתורה ואת מלותי חשמרו זה קיום המלות ועשיתם אותם. ואח"כ אלה מסעי ר"ל שהוא נוסע מזה העולם והולך לבית עולמו. את אתם עושים קד ולוקחים עונם חלה הדברים שהם תו' ומלות. לוי אתם נלבים היום שיש לכם קימה והדור ועמידה ביום הידוע שהוא יום נסיעת האדם לג"ע העליון ודוק:

אכן עפ"י דרכיו הקודם יובן בחו"א אלה תולדות שהם תולדות הבאים אחר מה"ת המה עושים שהם פטורים מן התורה מטעם שהומרים אלה פקודי לשון ליווי ר"ל שכל ליווי הקב"ה עה"ת והמלות הוא דוקא לחיותו הדור אבל לדורות הבאים השבועה לא חלה והוא את בחוקותי תלכו שהיו עמלים בתו' ואת מלותי חשמרו זה קיום המלות הוא דוקא ועשיתם אותם אתם כתיב דוקא אתם שגשבתם אבל לנו דורות הבאים לא חלה וזהו טענת הבנים. ע"ז בא להשיב שטענתם בעילה היא מנ' טעמים ראשונה אלה מסעו בני אשר ילחי מאר"י שם רמז שהויהנו ממל' לו לעבדים ויש לו צנו קנין הגוף וכמו שהעבד משועבד לחונו הוא ובניו ותולדותיהם קן ישראל וכמו שהי' מהרי"מ ז"ל ועוד פעם ב' לה הדברים אשר דיבר משה א כל ישראל וכיון שכל ישראל קבלו והם רבים קבלת רבים חלה דורות הבאים וכמ"ש ה' דברי חמה ז"ל. יבא הג' אתה נלבים היום וכו' את אשר ישנו ואת אשר אינו שם רמז שפירש להדיא שתחול חף על דורות הבאים וכל שפירש להדיא שתחול

כהם חבל בין זה לא מי ימר דמוצני ליה כיהליה. ר' הני אמר רפי' יין כהם נמי לא מ"ע הסמכתא היא ול"ק ופירש"י רפי' הבטיחו ולאומר הם אינו קונה לך אפרע משלי אין זו חלה הסמכתא ולר"ה מ"ש מהם הוציר ול"ה חשלים במיטבה ההם בידו הכא לאו בידו ופרש"י שמא לא ימכרוהו לו. באופן דלרש"י חס בידו לעשות לאו חס' ואס' אין בידו חס' :

ובזה פ"ה ה' מלל להצרכים ז"ל דרוש כ' ט' הספרי והיה חס שמוע השמעו מה הו"א היום של"ת איני יכול לשמוע את כל ההורה והמנות שנאמ' ארוכה מארץ מדה וכו' משל לאדם שהי"ל צור עמוק לאין סוף אמר לבן ביתו לך שבור לנו פועלים ומלא את הבור הטפש היה מביע צבור ואמר אימתי אני ממלא אותו הפקח אמר שכיר יום אני ואני שמח שמלאתי לי מלאכה כך הקב"ה אומר לאדם שכיר יום חסד ע"כ. וק' מהו פלוגתא דהו"א של הטפש והפקח ועוד מה נתקשו בכ' והיה חס שמוע וכו' ועפ"י"ה ח"ט דנהקשו תרתי מהו הנפל שמוע השמעו ועוד תיבת היום יתו"ר נפיש. ח"ט מה הו"א היום עו"ה של"ת ארוכה וכו' היינו שאמה שאמרו נו"ן זהו קודם ששמו חבל הח"כ ששמו שהיא ארוכה יכולים לפטור עלמס מדין חס' לו"ה חס שמוע כיון שאחס שמעתם קודם ששמו הח"כ חייבים ואין אחס יכולים לפטר שהרי אכני מלה אחכס והוק"ל מהו היום ע"ז הירך משל לבור וכו' הטפש עלה דעתו כיון דאין בידו למלאהו הוי חס' ויכול לחזור אכן הפקח אמר שכיר יום אני כך הקב"ה וכו' חמ"ל לא נסתי לכס את הו' שהעשו אותה צנה אחרת או ביום אחד חלה אכני מלה אחכס היום דהיינו שצירות יום דבר יום בימו' וח"כ לה הוי הסמכתא דהוי בידו והתום. טס הק' על רש"י דגבי משחק בקוביא אמרו דלאו חס' והתם לאו בידו ותי' ר"ה משחק לה הוי חס' דאגב דצעי למקני גמר ומקני ובה כה' ה' מלל להצרכים ז"ל דכיון דכב"י נדר לתת שכ"פ לעוסקים בצורה ח"כ אגב דבעו למיקני גמרי ומקני וחייבים בכל המלות ולית ביה חס'. ח"ה אשרי הודם שומע לי לשקוד על דלתותי דשוקד על דלתי התורה והמלות ואינו פושן דהוא פטור מכח חס' דידע תי' לבטל האס' והוא יום יום ואיס עליו קבלות לגמור כל התורה. וח"ה מהיבן למד זה לו"ה לשמור מזוזה פתחי שומר מ"ש במזוזה והיה חס שמוע וכו' ששס רמז בתיבת היום ששכיר יום הוא. ועוד כי מולאי מלא חיים ויס לו שבר הרבה ואגב דצעי למקני גמר ומקנה כתי' התום. :

וזה

כי לפעמים יפתה האדם לעצירה והוא חייב עני והעצירה לריכס מעות כמו רופה זונה או אומר לו הילכה"ר אל המנע מהלך אלי אני חלוק מעות. והגב"הן שהם היסורין מחזירין תדיר וגוזים חובות האדם מדעתו שעשה בזמיו בן של"מ שעשה בשוגג ואינו יודע שיש הסור עכ"ז נפרעים ממנו. ופ"ה כיון שהוא שוגג למה יפרעו ממנו עו"ק והדין דין חמה שיש להם ע"מ שיסמוכו בשגגת תלמוד עולה זדון ר"ל מי ששגג בשביל בלה למד נחשב לו לזדון כי הי"ל ללמוד. ועי"ז שנפרעים ממנו חובותיו צעורה"ז הוא סיבה שהכל מתוקן. לסעודה שכלם מזומנים לחי עוה"ב לחול מאותה הסעודה הירוע את"ד ז"ל : **היוצא** לנו מהחילת דבריו שאף שהקב"ה ליה תנאי קודם למעשה אל יתשוב האדם בעד שיקיים כל המלות אזי יקיים הקב"ה הבטחתו לה הוא מהחלה מן האדם שיתן ערבון מלה אחת ועי"ז הוא מקיים הבטחתו ית' :

בז"ר ט' הפ' וילטו ה' לעשות את כל החוקים הלא שנקיים התרי"ג מלות ואו לעיוב לנו כל הימים לחיותינו כחייב הזה שיקיים דברו שאמר ונתתי גשמיכם וכו'. וכו"ה ח"כ יתשל האדם בחושבו כי היך יכול לקיים כולם עו"ק ולדקה תהיה לנו שעשה עמנו הקב"ה נדקה ומה היא כי נשמור לעשות את כל המלות שאפי' ניתן ערבון מלה אחת יקיים הקב"ה הבטחתו כמ"ש הכל נתון בערבון וזהו זכות גדול וכמדובר ודוק :

א יובן כו' הפ' הגו' וילטו ה' וכו' ולדקה ות"ה חכמתה תהא לנה מהו כונתו בזה ובפרט למה שהרגס יונתן וזכותה תהא נעיר לנה לעלמה דלתי מהו כונתו. אכן יובן כמה שראיתי לה' כמהר"י ישראל ז"ל צס"ה בית היין שפי' כו' הפ' אשרי הודם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לשמור מזוזה פתחי כי מולאי מלא חיים וכו' והוא במ"ש הרב חוזה דוד ז"ל דענין קבלת הו' הוי הסמכתא שאמרו נו"ן ואיך יאמרו דבר בלה שמעו ואפשר שיהיה דבר בלה יוכלו לקיים כמ"ש ההוא מינא אכתי צפחותייכו קיימי וכו' וכן או"ל דכשראו האש הגדולה חזרו שאינם יכולים לקבל התורה שהיה אש וח"כ הוי הסמכתא ול"ק ואינו מתחייב ויכולים לפטור עלמס בטענה זו ות"ד ובמליעא ד' ע"ג אמרו חמ"ר חמה הוא מאן דהיב זחי לתצריה למזבן ליה חמרה ופשע ולא זבן משלם ליה כדקא חזיל אפרותתא דולשפט פרש"י שס המקום שהיין נקנה ונמכר שס לרוב הלוקחים יין צימות הבליח אמר המימר אמריחא לשמעתא קמיה דרב וציד אמר כי קאמר ר"ח ציין

וזהו כי הפ' אדם עשוק בדם גפס עד צור ינום & יתמכו בו הולך תמים יושע דביומא פ"ז דרשו פ' זה כל המחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לע"ת. ח"א אדם עשוק בדם גפס שמחטיא את הרבים וחומ"ל דאינס חייבים לשמור התורה בין דהדין הוא דאם ל"ק ח"ש עד צור ינום הוא מראה להם טענת הצור וחומ"ל שהתורה היא כבוד כמ"ש צמד' שהשו' אין לה סוף אל יתמרו בו בטענה זו אלא הולך תמים יושע כמ"ש צנמ' חן דבגיין בשלימותא כתיב בן תומה ישרים הנחם את"ד ז"ל:

בנא"ה וילנו ה"א לעשות את כל החוקים האלה. מטעם לכוב לנו מחמת שאמרנו ע"ן וצ"ה ברמו טע' לכ"ו לומר ג'עשה ו'גשמע. וכ"ת ח"כ היו חס' ויטלים לחזור מטעם דאסמכתא ל"ק. לז"ק לחיותינו כהיום הזה שם רמו למ"ש צמדרש שהתורה לא ניתנה לנו לגומרה בשנה אחד או ביום אחד אלא שכירי יום אהנו ח"ש כהיום הזה. ועוד מט"ח חן אהנו יטלים לפטור עלמינו מ"ט חס' הט' ולדקה תהיה לנו ותרגם יוגתן וכתהא נסיר לנח לעלמא דאתי וכיון שהקב"ה נדר לתת לנו שכר בעוה"צ ח"כ חבז דבעו למקני קני ואין לנו פטורין כלל אלא כי נשמור לעשות את כל המצות כאשר ילנו דווק:

בא"א ייבן בדרך פשוט ט' הפ' אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי וכו' בהק' מה שחקרו המפרשים ממשו"ל שהתורה אומרת לאדם את תעוצני יום וכו' דכיון דהשו' נמשלה לאשה למה אינה עושה כמו אשה גשמיית שאם גירשה הבעל מציתו אחר איזה ימים היא באה אליו ועושה כל טלדקי לעשות שלום בינה לבין בעלה ולמה התו' אינה עושה בן חלה אדרכה כשהוא מנרשה היא עוזבת אותו. וחי' כמה תי' חדא שהאשה אינה ראויה לשנים כמ"ש אסתחא לבי תרי לא חוייא לא בן התו' יש לה אוהבים רבים וצוה פי' ט' הפ' חני אוהבי אהב שיש לי אוהבים רבים לכן ומשחרי מי שהוא מצדק אותו ימנהווגי ולה יאמר שאני הולך אחריו גם הירך דהאשה הגשמיית היא לריבה אליו לזונה ולפרנסה אבל התורה הוא לריך אליה כמ"ש חורך ימים בימינה בשמחה עושר ופזוד לכן הוא מוכרח לילך אחריה ולה היא תבה אחריו. וצוה פי' ה' אף המנן ז"ל כי התנא הוי גולה למקו"ת ואל התמר שהיא תבה אחרין באשה גשמיית וכו' לזה שחזירין יקיימוהו יש לה אוהבים רבים. וגם היא עתה צריך לא באשה גשמיית שהיא לריבה אליו. ועוד ואל צינתך אל תשען שם רמו לחירך ג'.

שהאשה הגשמיית דעתה קלה וצדאוי שהיא חטאה עד בעלה לכן היא חוזרת אליו לא בן התורה היא טתנה בינה וחכמה לאדם ח"ש ואל צינתך אל תשען ע"כ:

בו"ו ט' הפ' שהשו' אומרת אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי ואם לאו יום יום שם רמו למ"ש את תעוצני יום וכו' וכת"ת למה איני עושה כמו האשה הגשמיית שהיא הולכת אחר בעלה ואין חני הולכה אחריו אלא הוא ישקוד על דלתותי ואם לאו אעזבה. לז"א הטעם לשמור מחוות פתחי הוא ישמור הפתח עד שיבא אלי מטעם כי מולאי מלא תיים ויפק רלון מ"ה שהאשה הגשמיית היא לריבים אליו אבל חני הוא לריך אלי ח"ש כי מולאי מלא תיים וכו' לכן לריך הוא לדפוק הדלת ויבא אלי כאומר ודו"ק:

ובדרך רמו מוסר חפ"ל ט' הפ' אדם עשוק בדם גפס עד צור ינום אל יתמכו בו הולך תמים יושע. והוא צמ"ש חכמי המוסר שכמה לריך האדם להתרחק מתאוות התענוגים ומתאוות הממון דלריך ליתן בדעתו שהממון אינו הולך עם האדם לקבר ולא יתמו לו בקבר חפ"י זהו אחד אלא ועוז לאחרים חילו ומלבד זה אם ממנו הוא בגזל וחיסור עמיד ליתן עליו את הדין. והתנא אמר אין מלוים לו לאדם לא כסף ולא זהב אלא ה' ומע"ט לבד הם ההולכים לפניו והם מושיעים אותו בעוה"ז ובעוה"ב. ויודע שהמטות נקרא דמיס. ח"ש אדם עשוק בדם גפס ר"ל שהאדם הן בעון עשוק ביד יל"ר ומפתחו צפרט על הממון וזהו בדם ר"ל צדמים שעליהם אמרו בדרך מלינה כי הד"ס הוא הגפס. אכן ידע האדם שאחריתו עד צור שהוא הקבר ינום ועוז לאחרים חילו ושם בקבר אל יתמכו בו שאין לו עזר מן הממון כי לא יועיל הון ביום עברה וגם בקבר אל יתמכו בו לא יתנו לו א' זהו אחד. אכן הולך המיס מי שהולך בדרך הישר ומסגל הו' ומלות ע"ד תמים תהיה עם ה"א אז יושע יהיה לו השועה בעוה"ז ובעוה"ב שמלילים אותו מן המקטרגים והמבטיים ומלילים אותו מנהיגים ואין לך תשועה גדולה מזו:

ר"א זו אף זו שעי' עסק התורה הוא מקרב גאולת ישראל כמ"ש זכרו תורת משה עבדי הנה חנני שולח לכם את אליה הציב:

א"ש צוה רמותי למה שידוע שמגילת רות שקורין אותה בשבועות כולה מתחלת צו"ל לבד משמונה פסוקים וסימנס ישעי באדהל. ולריך טעם לזה. אכן הכונה

הלא עסק בזה המיד שהריות כי בזה ישג הטוב מה
 שאינו מביג בהענוני עו"ז. וז"ל. טוב. לי כי עונתי
 ולא הלכתי אחר התענוגים למען אלמד חוקך. וגם לא
 ביקשתי להסוף ממון יען טוב לי תורת פיך מאלפי זהב
 וכסף :

זוהר יהיה כו' הפ' טוב מע"ס כי ר"ת מע"ס ט"ז
 ע"רצ מ'ועיל דעתה ללמדני כי בנותיך האמתית
 והוא פשוט. וכוה פי' ז"ל כו' הפ' טוב מע"ט ביראה
 ה' מאולג רב ומהומה זו. ר"ת מ'עט מ'ועיל ע"רצ
 ט"ז ביראה ה' מאולג רב שאינו מהקיים א"ד ופ"י
 ע"ב :

אשר בזה הפסר לרמזו בכו' הפ' פ' יתרו רד העס
 צעם פן יתסו אל ה' לריות ונפל ממנו רב.
 דלנו לדעת מהו טוגנו בכוני עם אחר שבהחילת הפרשה
 קראם בשם ישראל כמ"ש ויחן שם ישראל ותגד לבני
 למה עתה קראם בשם עם. אך הכונה היא דבא לפרש
 להם שלא ילכו אחר הערצ והמועיל של עו"ז. שהם
 הממון והתענוגים שאין צם מועיל. וז"ש רד העד ר"ל
 התרה בהם צעבור ע"ס ר"ת ע"רצ מ'ועיל שלא ילכו
 אחר התענוגי העולם שאין בהם מדת טוב כ"ח ע"רצ
 ומ'ועיל. וה"ט שהמועיל שהם התענוגי הכליה ושהיה ושחוק
 ופיוול יש חשק מהם פן יתסו אל ה' ע"ד ואלל ושבע
 והפן ופנה אל ה'לדו"ס החרים. וגם המועיל שהוא הממון
 ונפל ממנו רב. ממנו"ו הוסיף ממון"ו בהמון לה יועיל
 ולא ילל והפסר שיפיל הממון ממנו כהרף עין הפילו
 שהוא רב. לכן התרה בהם שלא ילכו אחריהם הלא
 אחר התורה שיש בה מע"ס ט"ז ע"רצ מ'ועיל כחמור :

בזו"ו בדרך רמז כו' הפ' צפ' והתחנן וילגו ה' לעשות
 את כל החוקים האלה לטוב לט כל הימים. הרי חלק
 הטוב שיש בתורה. לחיותו כהיום הזה. הרי חלק המועיל
 דגדולה תורה שהיא נותנת חיים וכו' וזהו לחיותו כהיום
 הזה הרי חלק המועיל דגדולה תורה שהיא נותנת חיים
 וכו' וזהו לחיותו כהיום הזה. וגם ולדקה היתה לט"ל
 להנחתו שאנחנו נהנים ממנה הרי חלק הערצ. לכן כי
 נשמור לעשות וכו' כאשר ליונו כיון שיש בה טעם לא
 בן התענוגי העולם שחבר מהם הטוב כחמור :

בא"א הפ"ל כו' הפ' המו' בה"ק מה שפי' ה' איש
 חמונים ז"ל ד' ע"ז כו' מד"ר פ' נגבים וז"ל
 רבן אמרי אמר הקב"ה חם בירכת בזה לענמך אתה
 מצדך שג' כי כי ירבו יונך. וה"ת שמה לרעהכס נהתי
 לכס את האורה לא נתייה אלא למוצתכס שהרי מה"ש
 נסאו לה ע"כ. והקושי מבוחר דאיך הפ"ל דהו' הוא
 לרעה

הכונה היא שפיקר קריאתה היא ליחוס דהע"ה וע"י
 מעשיו הטובים ב"ה יבא ברעה מכיה נ' דוד ב"ה.
 לכן נהגה ס"י זה יבטי ר"ל הטובה ישראל הלוי באלל
 שיעסקו בתורה שנאמר בה הדס כי ימות באלל ועל
 ידי זה ב"ה יבא מכיה נדקנו ויכלנו נחולה עולם ב"ה
 אבי"ר :

דרוש ג' לישבת כלה

יום הקדוש והנורא הזה הכע"ל הוא יום
 מתן תורתנו הקדושה.
 אכן הראשונה. אשר בחר בו מכל העמים ונתן לנו חורתו
 תורה אמת וחיי עולם נטע במוטו שט"ו עסק התורה
 קונה אדם חיים ארוכים צעוה"ז וצעוה"ב כמ"ש התגה
 גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושה צעוה"ז וצעוה"ב.
 ואזהנו ליום הקב"ה צעת ההיא לא ימוש ספר התורה
 הזה מפך והגיו בו יומם ולילה כי אז הלליה אה דרכך
 ואז תשכיל ואין לנו מידה טובה המנה כמ"ש דהע"ה
 טוב לי כי עונתי למען אלמד חוקך טוב לי תורת פיך
 מאלפי זהב וכסף :

והאירתי לה' עט"ר מופ"ד ראש"ל ב"ה חיים חמונים
 ז"ל דג"ה ע"ד שפי' כו' הפ' המו' משם החיד"ה
 ז"ל ב"ה דברים אחרים דרוש כ"ו לכלה. והוא כי הגה
 הפילוסופים חילקו כל חמדות עוה"ז לג' חלקים. ט"ז.
 ע"רצ. מ'ועיל. וכה' הוא ז"ל דבתו"ק יב בה ג' חלקים
 הכו'. טוב דכתיב כי לקח טוב נתתי לכם. ערצ דכתיב
 מתוקים מדבש וטפת אופים. מועיל דתן גדולה תורה
 שנותנת חיים לעושה וכתוב כי חיים הם למוציהם.
 האמנם לעומת זה יש לאורך גיבא בהענוגי הפוה"ז יב
 אהבה הערצ דהייט הכליה ושהיה ופיוול ושחוק. ויש
 אהבה המועיל שרודף אדם לנצור כו"ז יום ולילה לא
 ימות ולא ישקוץ לחסוף הון ואולרות רבות כי בדעתו
 הגפסד שיועיל לו הממון אבל באמת קרא כתיב לה יועיל
 הון כיום עברה. וגם האכילות והשתיות הכל כאלס ותוהו
 נחשבו. נמלא כי בהענוגי עוה"ז לא יב אהבה הטוב רק
 אהבה הערצ והמועיל :

בזו"ו כו' הפ' המו' דהע"ה משבח ומפאר להקב"ה
 אשר זיכהו שלא הלך אחר הכליות ומשתחית

לרעה ח"ו. ומה הראיה ממה"ש שנתאוו לה שהיה לטובה. חן פי' ה' ז"ל כה"ק מה שפי' משם מר אחיו ז"ל כו' הפ' בתהלים אחה לויח פקודיך לשמור מאד אחלי יבוגו דרכי לבניור חוקיך או לא חבוש בהביעי אל כל מלוהיך חודך ביושר לבב בלמודי משפטי נדקך הו חוקיך חבוש אל העצמי עד מאד ע"כ. והוא בהק' מ"ש ה' דברי ה'מה גדוה ע' עמ"ש במס' סגמדין אמר רבא גדול מה שבחמור בעובדיה יותר ממה שגא' באברהם דאלו באברהם כתיב כי עשה ידעתי כי ירא א' אלהי ואלו בעובדיה כתיב וטובדיה היה ירא ה' מאד ע"כ. למדנו מסוגיה זו דרז"ל מחלקין בין במקום שגא' מאד למקום שלא נאמר מאד וא"כ ק' למה בפסוק כי לקח טוב נהתי לכם לא נאמר מאד. ופי' בנו"ש פ' הטוגס אמר רבא הנותן דינר להשה וכוה של זהב והמ"ל הזהרי בו שהוא של כסף ופשעה בו משלמה של כסף דאמ"ל נטירותא דכספה קביליה עלי נטירותא דהבא לא קביליה על. וכו' הנמק"י הו דנקט אשה כחז הרא"ה דמרגלה בפיימיהו גבי קדושין וה"ה לאיש. ועכשו הגי' הומר שהקב"ה ברוב רחמיו נתן לנו את התורה לשומרה ועשה עמנו חסד גדול כהוד האומור ונותן דינר של זהב לשמור ואומר לו של כסף הוא שחם יפגע בו אם יאמר שהוא של זהב ונטירות דהבא קביל עליה לא יהיה לו במה לפרוע וה"ו יתחייבו כליו. לכן אמר הכתוב כי לקח טוב נתתי לכם והאמת שהיה יותר טובה וגדולה במאד מאד. הלא שהני לא אמרתי הלא כי לקח טוב ולא יותר מפני שהני מנוה אחכס תורתי אל העובדי והם מרבה חני בתוארים התחייבו כליו ח"ו לפיכך לא אמרתי כ"ה טוב לבד דהוי כחמור הזהרי בו שהוא של כסף זת"ד. וכה' ה' מר אחיו ז"ל דיוגא לנו מדברי הרב דמדמה נתינת התו' לחומר הזהרי בו של כסף הוא ה"כ ודאי דהסברה הוה הוה דכשיבא לפרוע השכר טוב מלד הדין פשיטא ודאי שהין להקב"ה לפרוע לא כפי מה שקבלו עליהם נטירותא דכספא. לא דמידה טובה מרובה והקב"ה עושה לפניס משוה"ד ופורע לנו במושלם כמו שקבלו עליהם נטירותא דהבא. נמלא דהקב"ה עשה לנו ב' חסדים א' דבשעת הניווי חיסר בלשון ולא אמר מאד כדי שלא נתחייב בנטירותא דהבא ובשעת הפרעון השכר טוב הוא להפך כמ"ש מאד :

לשמור חוקיך דהיינו שהני מקיים התו' והמלות או לא חבוש מלקבל שכרי במושלם ולא האמר שהני חייב לא כנטירותא דכספה אלא חני מחפלל כשחודך ביושר לבב והשמור חוקיך אל העצמי עד מאד ר"ל אל העצמי מלתה שכרי במושלם עד מאד דהיינו עד ולא עד בכלל כמו שדרז"ל והגערה יפה עד מאד עד ולא עד בכלל ולא תקן לי הלא כמו שלא כ' מאד. ואפי' שכן הדין כך הוה הוה העשה לפניס משוה"ד ונתן לי שכרי במושלם זת"ד ז"ל :

ובזה פי' יהיו ז"ל כו' הפ' משפטי ה' ה'מה נדקו יחדיו הגמדים וכו' גם עבדך מהר כהם בשמורם עקב רב שגירות מי יבין וכו' ונקיטי מפשע רב. ר"ל שמשפטי ה' שפעה עמנו בין לרעה בין לטובה הכל הוא נדקא וחסד מזהו ית' שעושה לפניס משוה"ד דמפרש ואזיל שהרי התורה בחמה היה נחמדח מזהב ומפו רב וכשהני מקיים חוהה וכוה גם עבדך מהר כהם או בשמורם עקב רב דהקב"ה פורע לי שכרי במושלם כמו נטירותא דהבא הכל כשהני עובר ח"ו עה"ה או הוא שגירות מי יבין גם מזדים וכו' חינו משלם לי עושה כפי מה שהיה ערכה ב"ה הלא כנטירותא דכספא אל ימשלו בו או היתם ונקיטי מפשע רב ר"ל שהוא מנקס חוהי מהפשע רב שהיה ראוי וזה ודאי הוא נדקא וחסד שעושה עמנו: **וזוהו** ג"כ כו' הפ' ולך ה' חסד כי אתה השלם לאיש כמעשהו והוא פשוט:

בנא ה' שאמר המדרש שמה חמורו לרעתכס נהתי לכם את ההו' ר"ל שמה שהמרחי כי לקח טוב לבד ולה מאד הוא לרעתכס שחם תקיימו חוהה לא יהיה לכם שכר הלא כנטירותא דכספה. אל החמור קן הלא לטובתכס נהתי חוהה בלשון זה כדי שלא תתחייבו הכל חם תקיימו חוהה חני משלם לכם כנטירותא דהבא והראיה שהרי מה"ש נתאוו לה ואם לא היו יודעים מה"ש שהשכר הוא הרבה כנטירותא דהבא לא היו מתחייבים לה חת"ד ז"ל :

בזרתה זהו כו' הפ' ויטו ה' לעשות חם כל החוקים האלה ר"ל כשנינו ה' על התורה לבייב לנו לא אמר כ"ה טוב חוקא כמ"ש כי לקח טוב נתתי לכם ולא אמר מאד. והטעם הוא לחיובינו כהיום הזה ר"ל להקל העונם מעלינו דהו"ל כמו שנתן לחבירו דינר זהב והמ"ל שהוא של כסף ופשע בו דאמ"ל נטירותא דכספה קביליה עלי ועי"ז יהיה לנו חוהה להקל העונם מעלינו. חן ונדקא תהיה לנו שלדקא גדולה עשה עמנו ה"ה

ה"א שאף שלגבי העובש הוא כעמירותה דכספא. ח'ן לגבי השכר עושה עמנו לפני משיה"ד כי נשמור לעשות את כל המלצה הזאת. או לפני ה"ה יחשב כחשד ליונו ה"ל שמתן לו שכר מרובה כאלו ליונו על נעירותה דדבצה ודוק :

באו"א חפ"ל ט' הפ' הגז' עם הפסוקים הקודמים וכו' כי ישאלך בך מחר מה העדות וכו' והמרה לבך עבדים היינו וכו' ויוליחנו ה' משס וכו' ויזנו ה' לעשות את כל החוקים האלה לטוב לנו וכו' ונדקה תביה לנו כי נשמור וכו' והדקדוקים צאלו הפ' הן רבים עתה ואין נירך לצהרם ומן הציהור יזנו :

והיא צהק' לפ' טו' מהרז"ל במס' שנה ח"ל המר ריב"ל בשעה שעלה משה למרום אמרו מה"ש לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד השה צינינו אמ"ל לקבל תורה צה אמ"ל חמדה גנוזה ההקט"ד דורות וכו' ואתה מבקש ליתנה לצ"י מה חוש כי תזכרנו וכו' חנה הודך על השמים. אמ"ל הקב"ה למשה חזר להם השובה אמר לפניו רבש"ע מתירה הני שמה ישרפוני צהבל שבפיהם אמ"ל אחוז צכסא כצודי והחזר להם השו' אמר לפניו רבש"ע הו' שאתה טהן לי מה כתיב צה חכני וכו' כלום למנרים ידעתם וכו' שז מה כתיב צה לא תרלח וכו' כלום ינה"ר יש ציניכם מיד הודו לו להקב"ה ואמרו ה' הודינו מה הדיר שמך צכל הארץ ע"כ. ודקדוקי המאמר הזה הן רבים עתה. ראשונה מהו קונת המלאכים שהמרו מה לילוד אשה הול"ל מה למשה צינינו למה כינו אותה צשם ילוד השה. גמ"ש לקבל הו' צה הול"ל ליקח הו' צה דקבלה לה נהמר הלה מיד ליד. גמ"ש חמדה גנוזה וכו' מה להם צחריטה דברים הללו שהו' יש לה כ"כ זמן בשמים. גמ"ש ואתה רינה ליתנה לצ"י למה כינו לישראל צשם זה צשר ודס. גמ"ש אחוז צכסא כצודי למה לרין שיאחוז צכסה"כ עד שיציב. גמ"ש וחזר להם השובה אין לה מוצן הול"ל והשב להם השובה. גמ"ש הורה שאתה טהן לי. מה כינהו דמי לה ידע צכל הלה שהוא נוהגה לו גמ"ש כלום ינה"ר יש ציניכם מה זו היא מניעה שלא לקבל את הו' והלה חף שאין ינה"ר ציניהם יכולים לקבל התורה ולקיימה :

אכן חפ"ל ה' ניחא קמי שמיא צה"ק מ"ש צניטין ד' ס' ע"צ מערבין צצבית יסן מפני דרכי שלום. אמרו צגמ" מ"ע חילימה משום צבוד והא ההוה שיפורא דהוה ציר צ יאודה ולצוסף צי רצ יוסף ולצוסף צי רצא חלא משום חשדה. ופי' התוס' משס ר"ת פי' חשדה דבעה"כ שלא יאמרו עליו דהוה גונב פת של עירוב ולכן אין רולים

להניחו חללו משום הכי מערבין צצבית יסן כדי שלא יחשדוהו לצבעה"כ שהוא גנב ע"כ. והנה דהצו הפו"ס דדין זה הוה שיך צכל דצר צין צקציעות הפילה צין צה"ת וצכל דצר וחפי' צגניזת חפלים צצהכ"ג. כל דצר אין לשטת מקומו מכה התי דינא דמערבין צצבית יסן וכו' ח'ן היינו דוקא חס החופש את המלצה הוה ניהג כשורה צמלצה זו וצני ציהו מהוגנים או חוגס יכולים לשטת מכה התי דינא דמערבין וכו'. ח'ן חס חינו ניהג כשורה או צני ציהו חוגס מהוגנים או יכולים לשטת. וכמ"ש הרדב"ז ז"ל סי' י"א צהחד צהחויק להדליק נרות צצהכ"ג ועתה רולים לקחת חזקה זו מידו כהצ שחס ניהג שלא כשורה כגון שלא הדליק את הגר יפה יכולים לשטת ע"ש. וכ"כ מהריק"ו ז"ל צו' י"ג צענין אחד שהיו קוצעים הפילה צציהו ועתה רולים לשטת המקום כהצ דהס צני ציהו חוגס מהוגנים וצמנעים העס ללכת שס יכולים לשטת ואין יכול לעכב עליהם מדין זה דמערבין וכו' יעש"ב. ומהרה"ח ז"ל ח"צ ד' קי"ז כהצ משס מהר"ס צהשו' על מי שהיה מוחזק צעשיית מטה אחת צקהל ואת"כ נהנה הקבל לחיש אחר חס צשעה שנהנה לחיש אחר לה היה ספק ציד הרהשון לעשותה ועתה שיש ספק צידו רולה לחזור ולזכות צהותה מטה נראה דחזר למטתו כיון דמחמת חוגס הניחה. ואס זה שרולה לזכות הוה צן הורה יכול לזכות צצבוד ההוה כדהשכתן צממה דברים שגדחה עם הארץ מפני ח"ח משום צבוד תורה ח"ד ז"ל :

והבנה ג' ז"ל כת' שאין דין זה אמור הלה כשרולים להעביר המטה לגמרי ממי שמחזיק צה חבל חס צה לזכות צמלצה וגס הראשון יעמוד צמלצה כגון מי שהחזיק להפלה צציהו וצה אחר ועשה ציהו צית הפילה חף שקלה מהאכשים שהיו מתפללים צצית הרא' מתפללים עתה צצית השני חינו יכול לעכב על ידו. עוד נכ' כיון דהין זה הלה מפני ד"ש חס עברו ונתנוהו צצית האחר אין צ"ד כופים אותם לחזור וליהנס צצית הראשון יע"ש :

והנה ידוע משז"ל דהו' היתה הלויה ציד ימין של הקב"ה וצה משה ולקהה מיד הקב"ה שג' מימיו השדתלמו: **עוד** ידוע מחלוקת המפ' חס גדולים לדיוקים ממה"ש דיש סוצרים דלדיוקים גדולים ממה"ש דהמלאכים נשמתם מעולם היצירה והלדיוקים נשמתם חולה מתחת כסה"כ מעולם הצריחה כידוע :

הלא מעתה נבה לנו המאמר דהמלאכים היו כוצרים דמעלת המלאכים גדולה מישראל ולכן כיון דהו' היתה

היה בשמים היו רעים לזכות בתו' ששחר אללם מהאי דינא דמערבין צבית יסן מפני ד"ש. ובשלמה חילו היה מעלת ישראל גדולה מן המלאכים שפיר יכול הקב"ה ליתנה להם כמ"ש מהראג"ח ז"ל דאם מי שרולה לזכות הוא בן תורה הוא קודם דכבוד תו' עדיף. ה"ג כיון דישאל מעלתם גדולה לכן יכול הקב"ה ליתנה להם. אכן הם סוברים דהמלאכים עדיפי ולכן אמרו מה לילוד אשה בינינו רמוז בזה כיון שהיא ילוד אשה והם קדושים רוחנים ח"כ מעלתם גדולה יותר ולהם ראוי ששחר החורה אללם כיון שהיתה החילה אללם בשמים ודינא הוא דמערבין וכו'. והקב"ה הבין טענתם ואמ"ל לקבל התו' בזה ר"ל הן לו יהי כדרכיכם שמעלתם גדולה עכ"ל מעיקרא לה זכיתם בזה כלל בלא הגחתי אותה בשמים אלא היה תלויה בימינו והוא בזה לקבלה מיד ליד וליכא בזה האי דינא דמערבין וכו'. אכן המלאכים הבינו טענת הקב"ה שלא הבין טענתם והבינו להם הדבר כפשוטו. לכן חזרו לבאר דבריהם הדק הטיב ואמרו רבש"ע חמדה גנוזה תקע"ד דורות וכיון שזכינו בזה כ"כ ימים ושנים בשמים איך יכול לשנות מקומה עכשיו. וגם אהה מצבקה ליתנה ר"ל דשלמא אם כבר נתת אותה להם אין לנו יכולים לעכב מהאי דינא כמ"ש הכנה"ג ז"ל דאם עזרו ונתנו אותו צבית אחר אין צ"ד כופים אותם להחזירו. אבל עכשיו אהה מצבקה ליתנה ועדין לא נתת ח"כ דינא הוא דיכול לעכב מהאי דינא דמערבין וכו' וגם לבשר ודם רמוז בזה שישאל בשר ודם והם רוחניים ומעלתם גדולה ח"כ להם יתנה לזכות בתו' מהאי דינא ח"כ מה אנו כי תזכרו וכו' לתת להם הכל לפחות ה' חדושינו מה חדיר שמך בכל הארץ שתתן לנו סודות התו' כמז"ל ובכנו"ד שנס הראשון עומד במליטו ליכא האי דינא. אמ"ל הקב"ה למשה חזור להם תשובה לבטל להם טענה זו. אז אמ"ל משה מתירא אני שמא ישרופוני בהבל שצפיהם ר"ל ינחוני בטענה זו שהבל שצפיהם הוא קדוש ומעלתם גדולה מישאל לכן אני מתירא שמה ינחוני בטענה זו. לכן אמ"ל הקב"ה אחו' בכסה כבודי ר"ל אל תתירא מזה שמעלת ישראל גדולה מהמלאכים מפני שגשמתם מעולם הצריחה מתחת כסה כבודי לה קן המלאכים הם מעולם היצירה וח"כ כיון דמעלה ישראל גדולה שפיר יוכלו לזכות בתו' ובר מן דין וחזור להם תשו' ר"ל חזור ופרש להם תשובתי שאמרתי להם לקבל תו' בזה דמעיקרא לה נתתי אותה בשמים עד שזכו בזה אלה אהה רונה לקבלה מיד ליד. תשובה זו חזור ופרש אותה להם שלא הבינו הם תשובה זו. לכן תקף

אמר משה רבש"ע תו' שאתה נותן לי ר"ל מה להם כי יעקו על התו' כיון שאתה נותנה לי מידך לדי ומעיקרא לה הגחת אותה בשמים כדי לזכות בטענה זו ומלבד זה מה כתיב בזה וכו' למורים ירדחם לפרעה כשהעדתם וח"כ כיון דהתו' לא שייכא בכס היכא דאיכא טעמא רבה לשנות משנים. ועוד כ"ז לא נאמר אלא משום חשדא שלא יאמרו שהבעה"ז גנב אבל אחס ינה"ר יש צניכס עד שיחשדו אחכס שאין מקיימים את התו' לכן צדדתי הני יכול לשנות וליכא האי דינא מיד הדוד לי להקב"ה ואמרו ה' חדושינו מה חדיר שמך בכל הארץ ודו"ק :

בז"ו טו' הפ' הגו' כי ישאלך בך צבן חכס הכתוב מדבר שאל ישאל מה העדות וכו' אשר ליוה ה' חלדי'ו אחכס דיקא ולא למלאכים מאחר שהתו' היה אללם בשמים ודינא הוא דמערבין צבית יסן מפני ד"ש. לזה אמר ואמרת לבנך הידועים מספיקים ע"ז. ראשונה עבדים היינו וכו' ויוליחו ה' ממצ' והמלאכים לא ירחו למורים כמ"ש מרע"ה למורים ירדחם וכו' ופיון דאיכא טעמא רבה לשנות משנים כאמור. וגם ואותנו הוניה משס לתת לנו את הארץ ובהבו המפ' ז"ל דהא איכא משום לה תיחוי באעצורי אחסנתא וכו' ותי' דבצן חכס ליכא האי דינא וישאל נקראו עם חכס וצבין ובבר בת' מהראג"ח ז"ל דאם זה שרולה לזכות בתורה הוא חכס זוכה. ומלבד כ"ז ולדקא תהיה לנו כמ"ש התרגום וזכותה תהא לנח ר"ל שיעקד הזכות שיש לנו בתו' כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת שהיה התו'. הני' לפני ה' ר"ל שהנשמות שלנו הם לפני ה' ר"ל מעולם הצריחה שהיא כסה כבודי ית' לה קן נשמות המלאכים הם מעולם היצירה וכאמור ודו"ק :

בא"ו יובן בדרך מליטה טו' מ"ש הקב"ה למשה חזור להם תשו'. והן קדם אבינו צבנים טו' הפ' פ' יתרו אתם רחיתם אשר עשיתי למצ' וכו' ועתה את נמיץ תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והיתם לי סגולה וכו' כי לי כל הארץ והאתם פהיו לי ממלכה כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ע"כ. והדקדוקים רבים. חדא למה הזכיר בשעת מת"פ ענין ינו"מ. גם חומר ושמרתם את בריתי כיון שכבר אמר אתם שמוע וגו' מה לו לומר עוד ושמרתם את בריתי. ובמכילסא אמרו ושמרתם את בריתי זו שבת. ק' למה הזכיר עתה דוקא מלת שבת מאחר דרז"ל אמרו שבת ודיעים במרה הפקוד גם ל"ל למה קדם הקב"ה וגויה אותם על שבת ודיעים

והינם צמרה ולא הניחם עם שאר מליה הו'. גמ"ש
פי לי כל הארץ וני לה ידע בכל הלה דקרא כתיב לה'
הארץ ומלואה. והרהב"ע ז"ל פי' כי לי הפי' שכל הארץ
שלי. ויק' מהו הנמשך מתיבת הפי'. גמ"ש ואחס יהיו
לי וגו' כיון שאמר והייהם לי סגולה די. גמ"ש הלה
הדברים וגו' נראה שהוא ללא טרד :

אבן הפ"ל צחק' עוד לפ' הפ' בנחמיה ט' וכו' ועל
ה"ס ירדה ודברה עמהם. והתן להם משפטים
ישרים והורוהו אמת. ומה שבה קדשך הודעת להם. והו'
טיה להם ביד משה עבדך. ולהם משמים נחת להם.
ותאמר להם לבה לרשת הנה הארץ וגו'. והם והצוהינו
הזידו וגו' ולא שמעו אל מוה"ק והנה הלוה סליחות חנון
ורחום הרך הפיס ורצ חסד ולא עזבהם ע"כ. ואל' לדקדק
בהם ומן הכיחור יוצגו :

אשר צוה נר' נעם נתן ע"מ שהקדים הקב"ה ונייה
להם על השבה ודינים צמורה ולא הניח אותם
עם כל הו' ציחד. הנעם ליה משום דרז"ל אמרו כל
דיין שדן דין אמת להמתו נעשה שוקף להקב"ה במ"ב.
גם אמרו כל השומר שבת בהלכתו נעשה שוקף להקב"ה
לכן מחמת שהקב"ה רוצה להנה הו' לישראל וכדי שלא
יהמרו דכיון דתהא חבינו והני סמוכים על שלחך ה"כ
אין לנו יד לזכות בכו'. לזה הקדים ונייה להם על שבת
ודינים שעל ידם נעשים שות' להקב"ה וכיון שע"י שמים
אלו נעשו שותפים הו' יס להם יד לזכות בכו' הרף שהם
בניו וסמוכים עש"ה כיון דהם שותפים כמ"ש ה' משפטי
שמואל ז"ל :

והיא צחק' מ"ש במציעה ד' י"ב מליאה בנו וכו'
הקבנים מליאה עבדו ובפחתו הכנענים מליאת
אשמו הרי אלו שלו. מליאה בנו וכו' הגדולים מליאה
עבדו ובפחתו העבדים הרי אלו שלהם. ובגמ' אפליגו
בפי' המשנה דשמואל אמר דעמיה דמתני' דמליאה בנו
וכו' הקבנים הרי אלו שלו מפני שצבעה. שמואלה
מיעתה אלו חבינו והניו מאחרת צידו. ופליגה דר' חייה
בר הבה דהמר רבנ"ה אמר רי"ז לא גדול גדול ממש
ולא קטן קטן ממש אלא גדול ופמוך ע"ש חבינו זהו קטן.
קטן והניו סמוך ע"ש חבינו זהו גדול. והנה רוב הפוס'
הסכימו דהלכה כריו"ח דהמר הפי' גדול וסמוך עש"ה
זהו קטן כהשר האריך בזה הרב מהרש"פ ז"ל צ"ב נשמה
כל חי פי' י"ז יעש"ב וכו' הפ' הבור ומרן ומורם ז"ל
בחו"מ פי' י"ג דהלכה כריו"ח ע"ש. וכה' הגמק' ז"ל
שס וז"ל וליכא דחמרי דבי היכי דבמליאה חמרי' שהיא
של חבינו קן הדין חס נהנו לו החרים מתנה להבן
שהיה של חבינו. וכן חס נקן לו האב עלמנו מתנה לבנו
לא קנה הבן שאין לו יד לזכות לפלמו יע"ש :

ובז"ו כו' מ'ד' וז"ל אמר משה לישראל הקב"ה נתן
לכם את התורה חס אין חס עושים את
הדינים נוטל את תורתו מכם. למה שלא נתן לכם את
הו' אלא ע"מ שיעשו את הדינים בני ועו' מלך משפט
ההב ע"כ. ויק' מה הלוי זצ"ל. ולפי"ה א"ש דע"י
הדינים נעשים שותפים להקב"ה ועי"ז יס להם יד לזכות
בחורה הרף שהם בניו וסמוכים עש"ה כיון דהם
שותפים וצבחהק יס לו זכיה. אבל חס חניס מקיימים
את הדינים חור הדין דהם בניו וסמוכים על שלחן
חביהם ואין להם יד לזכות בכו' ולכן נוטל תורתו מכם
ודוק :

אשר עפי"ז חקרו המפי' ז"ל דכיון שמלינו סיבראל
נקראו בניו למקום כדכתיב בניו חס לה"ה
והנו סמוכים על שולחן של מקום כדכתי' טקן לחס
לכל בשר. וה"כ נחשבים אנו כדיון בניו קבנים להקב"ה
והיך זכינו במהותנו ית' הן מהנה הארץ והן מתנה
הו' מאחר דאין לנו יד לזכות כמ"ש הגמק' ז"ל דאפי'
האב שנתן מתנה לבן לא קנה כלום. והרבה תי' נאמרו
צוה להמפי' ז"ל. ותירוים הצריכים לעניינינו הם אלו.
ראשונה במ"ש ה' משפטי שמואל ז"ל צבן שהיה שוקף
עם חבינו והיה סמוך ע"ש חבינו כה' הרז"ל דכיון דהם
בב

ובזה הפ"ל כו' הפ' כי שמרו אמרתך וצריקת יעלו
יורו משפטך ליעקב ר"ל כי שמרו אמרתך
שהיא הו' ואין להם מענה שאין להם יד לזכות בחורה
מחמת בהם סמוכים על שולחן ש"מ מעשם וצריקת
יעלוו שהיא השבה כמ"ש במכילתא ושמתם חס צריחו
זו שבת. וגם יורו משפטך ליעקב שנתת להם הדינים
וע"י שמים אלו שבת ודינים נעשו שות' להקב"ה וצבחהק
האב עם הבן קנה ולכן זכו בחורה ודוק :

עוד יס הו' לחקירה זו עפי" מ"ש מהרש"ך ז"ל סי'
קס"ב דהם האב נתן מתנה לבנו הסמוך על
שולחן

שולחט וזיכה אותו ע"י אחר נראה דמהני לכ"ע וקנה הבן וכ"כ ה' משפ"ל ז"ל דזיכוי ע"י אחר מהני יע"ש. וא"כ ה"ג דנתינת הסו' היתה ע"י חמלני הוא מרע"ה והוא זכה בתורה בעד כל ישראל ודאי זכוי זה ישראל אליבא דכ"ע כיון דזיכוי היה ע"י משה :

ובז"ו ט' הפ' תורה ליוה לנו משה מורשה קהלת יעקב. ר"ל מחמת שהו' ליוה לנו משה ואנו זכוי זה על ידו. ע"י מורשה קהלת יעקב ר"ל שהיה ירושה לישראל ואינם יכולים לפגוע עלמם ממנה בטענה זו דאין להם יד לזכות זה כיון דהיתה ע"י משה ודוק :

ובז"ו ג"כ טו' הפ' פ' והתחנן ויקרה משה אל כל ישראל ויאמר אליהם שמע ישראל את החקים וגו' ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם. פכ"פ דיבר ה' עמכם בהר מחוק האש חגגי עומד בין ה' ובינכם ע"כ. דק' מיהי היתוי שלא לשמור הסו' עד שהולרך להזכירם כ"כ. גמ"ש חגגי עומד וגו' מנ"מ בדברים אלו ומרע"ה שנסתבחו. בעטוה הוא משבח עלמו ואומר חגגי עומד וגו' התמהלה. חגן עפ"י ה"ש כדי שלא יעלה ע"ד ישראל לפרוק עול התורה באומנם דכיון שהם בניס סמוכים עש"ה ח"כ חין להם יד לזכות בתורה. לכן זה משה ואמ"ל שמע ישראל אל החקים ואל המשפטים אלו הדינים אשר על ידם אתם נעשים שותפים להקב"ה ובשוקף האבז ובנו קנה הבן לכן ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם דכפיד הית לבו זכיה בתורה. ועוד ע"ה פנים בפנים דיבר ה' עמכם בהר בתמיהה ר"ל וכי הדבור היה מיוחד מהקב"ה לכס שלא ע"י אחר כדי שהאמרו שאין לכס זכיה. הרי חגגי עומד בין ה' ובינכם וכיון שנתונה התורה היתה על ידי ח"כ שפיר הית לבו זכיה בחו' משו"ה ולמדתם אותם וגו' ודוק :

עוד יש ה' לחקירה זו עפ"י מ"ש הרב בנלהל ז"ל בהשו' סי' ל"ח דהא דקאמר הנמק"י ז"ל דלא זכה הבן במתנה אביו דוקא היכא דלא מבי ליה לאב הנאה במתנה זו שנותן לבנו. אבל הי' היתה ליה לאב הנאה ממקו"ה במתנה זו שנותן לבנו ודאי שזכה הבן במתנהו יע"ש. וידוע שע"י הסו' מבי ליה הנאה להקב"ה כי התורה היא קיום העולם והוא חפץ בשיבוטו של עולם להוטיה פעולותיו מן הכח אל הפועל גם ע"י הסו' הקב"ה משרה שכינתו בארץ ויש לו הנאה בזה כמ"ש ז"ל ע"פ ועשו לי מקדש וגו' הנאה לאב שידור אלל בנו וכו'. וגם ע"י הסו' יתקדשו ישראל ויהיו קדושים וזכה העולם קדושתו ית' כמ"ש קדושים תהיו

כי קדוש אני. ובכנו"ד דאית ליה לאב הוא אביו ית' כל אלו ההגאות ודאי דזוכים ישראל בהו' ויש להם יד לזכות זה חף שהם בניו וסמוכים על שולחנו מטעם דאית ליה הנאה וכאמור :

עוד יש ה' לחקי' זו צמ"ש ה' נשמה כל חי ז"ל שס סי' י"ז משם הפוס' ז"ל דהיכא דאיכא גלוי דעת מן האב דניח"ל במתנה זו קנה הבן יע"ש. וא"כ ה"ג חין לך גלוי דעת גדול מזה דירד הקב"ה על ה"ס בקולות וברקים כדי לתת להם את הסו' הא ודאי דניח"ל במתנה זו ושפיר זכו ישראל במתנהו :

ועפ"י כל האמור יחבירו פסוקי נתימיה הסו'. וז"ש ועל ה"ס ירדה ודברת עמכם. ומהו נר' דניחא לך במתנה זו דאין לך גלוי דעת גדול מזה. ח"כ שפיר קטו ישראל את התורה. זאת ועו"ה ותתן להם משפטים ישרים אלו הדינים שע"י נעשים שותפים. ואף גם זאת ואת שבה קדשך הודעת להם שע"י השבת ג"כ נעשים שותפים צמ"ב ובשוקף האב עם הבן קנה הבן. ואף גם זאת יתורה ליה להם ע"י משה עבדך והיו זכוי ע"י אחר דלכ"ע מהני. ח"כ חף שהם סמוכים על שולחןך וגוים מחלך שלחם משמים נתת להם והיו סמוכים על שולחןך עכ"ל יש להם יד לזכות בתורה. אשר מכל העצמים הסו' והאמר להם לבא לרשת את הארץ וזכו בה מכל הני עעמי דאמרון. וגם מע"ה אשר נשאת את ידך לתת להם והיכא דנשבע האב לתת מתנה לבנו שפיר קנה הבן. וא"כ והס ואבותינו היזו ויקשו את ערפם ולא אבו לשמוע בטענה שאין להם יד לזכות בתורה ואחיקרא דדינא לא זכו בה. דמכל הני עעמי דאמרון נר' דשפיר קטו. וא"כ התמהלה חין הקשו את ערפם ולא אבו שמוע אל התורה בטענה זו הא ודאי התמהלה. חק' התה אלוה סליחות ממדה מוכך ותסדך סלחת להם ודוק :

הלא מעשה נחזור לבאר פסוקי יתרו דעפ"י יע"ן. ובהק' עוד משו"ל דמירידת הקב"ה למלרים ושימא את עצמו ח"ו כדי להוטיא ישראל מזה נראה דישראל דין בניס אית לבו ואב ממנוח לבנו כידוע. מעשה ז"ה אהם רתיהם אשר עשיתי למלרים ואני בענמי ירדתי והשג' אחכס על כנפי נשרים ואביח אחכס אלי והט' משום שאתם בניס ואב ממנוח לבנו. לכן ועתה שראיתם הוכחה זו שאתם בניס אל יעלה בדעתכם לומר ח"כ חין לכס יד לזכות בהו' דהכי קי"ל דבן גדול הסמוך עש"ה אס אביו נתן לו מתנה ל"ק הבן כמ"ש הנמק"י ז"ל. דהא ליתא אלל אס שמוע תשמעו

תשמעו בקולי חייבים אתם לשמוע בקולי דשפיר חיה
 לט זכיה בחורה. והט' ושמתם את זריתו שהיה
 השבת ר"ל שכבר נתייחיה חכס על שמירת שבת וכל
 השומר שבת כהלכתו נעשה שותף להקב"ה במ"צ וכיון
 שאתם שותפים שפיר יש לכם יד לזכות בחורה לכן
 והייתם לי סגולה ע"י קבלת החו'. חף כי לי כל
 הארץ כמ"ש הראב"ע ז"ל חפי' שכל הארץ שלי ומדידי
 קאכליתו עכ"ז אתם זוכים בחורה מטעם שאתם שותפים
 עמו. ועוד ע"ה ואתם תהיו לי להנאחי ממלכת כהנים
 וגוי קדוש וכשאתם תהיו קדושים חגי מהפעלה בזה
 שאני נק' קדוש ובכה"ג דחיה לי הנחה כבר כתבנו
 דשפיר זוכה הבן במתנתו. וגם מט"ה הלה הדברים
 אשר תדבר אל בני ר"ל שאתה יושב אמנעי ביני
 וביניהם ואני מוכה להם החו' על ידך ואתה תדבר
 עמם ולה חגי. וכיון שהיו ע"י אחר שפיר יש לכם
 יד לזכות בחו' כחומר ודוק :

דרוש א' לבר מצוה

ידוע הומו"ה כי ינר לב האדם רע מעוררו ונזא
 נער פלידה דחתי קלא. לפתח
 חטאת רובן בלאתו מרחס חמו רודף אחריו להחטיאו
 בכליה שדי תיללא. לא חתי חגיג ככן ב' ועד הג'
 ל' זה ייתי ויפסע שתין רחובי נקיע מגלה ותובילא.
 ולפי רבות כשנים רב מאד מחנהו יורד ומשפין עולה
 ומקטרג זו רעה חולה. גדולים מעשה לדיקים יורדים עמו
 עד לחייו מחו ללמחא ופקע כלילא. אשר ה"ן בידם
 מגילת סממנים חורה זו חורה והגית בו יומס ולילה.
 לא זו חף זו יקרא ק"ש כמאן דליתיא דמי יליף חדלא
 חדלה. והף גם זאת יזכור לו יום המיתה קס רב"ה
 ושחטיה רגע כמומריה ועח פניו ישונה מייט בעגלא.
 וכאשר ח' הגידו במס' ברכות ד' ה' ע"ה ח"ל חר"ל
 בר חמא ארשב"ל לעולם ירגזו אדם ילה"ט על ינה"ר
 שג' רגזו והל תחטאו. אם נלחו מוטב ואם לאו יעסוק
 בחורה שג' אמרו בלכבסם. אם נלחו מוטב ואם לאו
 יקרא ק"ש שג' על משכבם. אם נלחו מוטב ואם לאו
 יזכור לו יום המיתה שג' ודומו כלה ע"כ. ויל"ד במחמר
 הנז' טובח. חדה מ"ש לעולם ירגזו וכו' תיבת לעולם
 מחו חתח לתשמעין. גמ"ש חס נלחו וכו' כנר' שיש
 חיזה טענה לאדם עם הילה"ר והילה"ר מחגבר על
 האדם להחטיאו. בעענתו וע"י עסק התורה אודא לה
 טענתו ולנו לדעת מה טענה היא זו. גמ"ש ואם לאו
 יקרא ק"ש ז"ל מאי עדיפותא דק"ש יותר מכל החורה
 עד

מעשה נחזור למחמר החור להם תשובה. דידוע

שכל טענת המלחכים לזכות בחו' מדין בן
 המנר. חן ה' המפ' דאם מכר לבנו לית ביה דדצ"מ.
 וידוע דמן התשו' מוכח דישר' בנים דחז שמחל ע"כ
 כ"מ. בז"ו דהמלחכים טענו חמדה גמחה כשנים וכו'
 ופיון שכן יש לנו דין בה"מ ואיך אתה מבקש ליתנה
 לב"ו. לזה אמ"ל הקב"ה למשה החור להם ר"ל השיב
 להם תשובה נימחת. וסיה תשובה. ר"ל שמן התשובה
 נראה שישראל בנים וא"כ לגבי בן ליכח דין בה"מ
 ודוק :

נבזה פי' המפ' ז"ל כו' הפ' שובנו הלהי יטענו

והפר כעסך עמנו וגו' הלה אתה תשוב החיינו.
 דכבר כתבנו דמה שמקבל הקב"ה לאדם בתשו' מטעם
 שישראל בנים וחז שמחל ע"כ כ"מ. וידוע משו"ל
 דמתחית המתים מוכח דישאל בנים כידוע. ח"ש שובנו
 הלהי יטענו ר"ל שתקבלנו בתשובה. והט' הלה אתה
 תשוב החיינו ומה נראה שחנחנו בנים לכן קבלנו בתשו'
 דחז שמחל ע"כ כ"מ ע"כ :

והרב אהל יעקב בעל המשלים ז"ל פי' כו' הפ'

הכו' פ' קדושים. עפ"י משל למחיתגים שהיו
 מריצים ומתקופטים זה עם זה קודם החופה. עד שהיו
 מרימים קול בחרופים וגדופים. אמ"ל חכס אחד למה
 תבזו כ"כ אחד את רעהו וזכרו נח הלה עוד לזמן
 החופה תלכו לרקד זע"ז ותשמחו זע"ז. ותשחו שחר חיש
 בשמחת רעהו כי ההתקשרות שביניהם לא הנחק בעבור
 חומר ודברים. וא"כ מה לכם לזלזל זה את זה כ"כ

מפתחות לס' דברי מוב

קצא

לחכמה חזיק. ופ' טוב לי כי עוניתו. ופ' אז אמרתי
הנה באתי או"ה כו' הפ' להקשיב לחכמה וכו' במוסר נאה
שכ' מהר"ח ז"ל בענין חיבדי האדם והביא משל נחמד
ע"ז. עוד ביאור הפ' אם תבקשנה בכסף וכמעטונים וכו'
בדרך מליצה. באו"ה מה' ארץ חמדה כו' הפ' לעשות
לעוף אלד' חפלותו. וביאור תחילת הפ' אז אמרתי וכו'.
ופ' ה' מה רבו לרי. ופ' בואה ידעתי וכו' וביאור מד'
כשראה דוד שאמר קרח וכו' מר"ה ח"ר מלל ח כהן וטעם
נכון לשמונה פסוקים צרות שאין בהם ו'יו והם י'שני
ב'אהל טעם ב' בענין הגאולה. והוא הסיום :

דרוש ב' לבלה. מד' קי"ז ע"ה. הפתי' במאמר צריך
רחמנה וכו'. ופ' לכו וגשבה. ופ' אך חס יוס
וביאור חס תעבני יוס. ופ' רק השמר לך פן תשכח
ופ' וילוטו ה' לעשות לחיותו כהיום הזה. עוד פי' הפ'
רק השמר וכו'. ופ' ויהי כי ישאלך בך וכו'. ופ' אחס
גלבים היום מה' דרכי חס ז"ל. ופי' ב' מה' ער"ן ז"ל
מוסר נחמד בענין הגאולה. ופ' הבימלך אם השקור לי
בענין חקי' הראשו' דאיך שנועה חלה על דורות הבאים.
ופ' ויהי כי ישאלך בך מה העדוה וכו' ופ' הורה ליוה
לנו משה יכו' ויהי בישרון מלך וכו'. ביאור ד"ר משז"ל
ע"פ ואלהאפק חכמה ו' הלף. או"ה פ' וילוטו ה"ה לעשות
הה כל החקים וכו'. או"ה פ' הנו' פי' הספרי ע"פ
והיה חס שמוע תשמעו מה' מלל לאברהם ז"ל. ופ' אדם
עשוק בדם נפש וכו'. או"ה פ' השרי אדם שומע לי
ופי'. או"ה פ' אדם עשוק ד"ר ומוסר. רמו על מגילת
רוה למה כל הפ' מהחילין ברות ו' חוק משמונה פ'
וישמע י'שני ב'אהל והוא הסיום :

דרוש ג' לבלה. מד' קכ"א ע"ה הפתי' במ"ש דהע"ה
טוב לי כי עוניתו למען אלמד חקך. טוב לי תורת
פיך מחלפי זהב וכסף. ופ' טוב טעם ודעת וכו' ופ'
רד העד בעט פן יחרסו וכו'. ופ' וילוטו ה' לעשות את
כל החוקים וכו' או"ה פ' הנו'. ופ' אתה לייח פקודך
וכו'. ופ' משפתי ה' חמה לך יחדיו או"ה הפ'
וילוטו וכו' עם הפ' הקודמים והיה כי ישאלך וכו' ביאור
מ"ש הקב"ה למשה החזר להם תשוב'. ופ' אתה ראיסת
וכו' ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וכו' פ' נחמיה
פי' ועל ה"ס ירדת ודברת עמהם וכו'. ופ' עוד אנה
מחנתם לשמור וכו'. ופ' כי שמרו אמרתך ובריתך וכו'
ופ' תורה ליוה לט משה. ופ' ויקרא משה אל כל ישראל
ויאמר אליהם שמע ישראל וכו' תי' לחקי' המפ' ז"ל
שישראל

דרוש פ' לשה"ג. מד' ק"ד ע"ה. הפתי' בקריאת שה"ג.
ביאור מסרה ג' עם זו. הרגשה בדברי החיד"א
ופ' שני חליוהו ז"ל ביאור פ' לכן אמור לבני חגי ה'.
ופ' והיה כי ישאלך בך וכו' וביאור המניח חס מה כו' ה'.
טעם ב' לקריאת שה"ג מה' חורים גדולים ז"ל. וביאור
דבר נה כדי שלי' או"ה. ופ' כי גדול אתה וכו' עוד
ביאור דבר נה. ופ' נחמיה אתה הוא ה' לבדך וכו' ומד'
ורחמי את קדם דס עקדת ילחק. בענין מקרא מדרש
לפניו ולפ"פ. ופ' ויחל משה. ופ' היש ה' בקרבנו. ופ'
יגס הקימותי. עוד ביאור דבר נה. ומד' חילו לקיטו וכו'
ופי'ש"י בשביל ממונס. עוד ביאור כדי שלי' או"ה. ופ'
לא ידעתי את ה'. ופ' אשר לא ידע את יוסף וביאור
ילקוט חילוני יוסף לא ה"ל ידים. וביאור הפ' עובדים
הבנים מן הא' פי' ב' בענין לדיקה. פי' ג' עפי"ד האר"י
ז"ל. והוא הסיום :

דרוש י' לשה"ג. מד' ק"ח ע"ה. פתי' בקריאת
שה"ג. ממחרת"פ ז"ל שפי' חס ה' מרח"ה ז"ל
במ"ש יוס יל"מ היה ארוך כג' ימים. וטעם לה' יתיבה
דהגדול. ורמו ב' היום אתם יולאים בחדש החצ"ב.
ודברי החיד"ה ז"ל שג"ע לאריכות היום כג' ימים. וביאור
פ' נחמיה אתה הוא ה' לבדך ופ' וידבר חלד"ים אל
משה והנמשך. עוד פי' ב' צפ' הנו' ופ' ראה ראותי את
עוני עמי וכו' ממחרת"פ ז"ל בענין ירד להגיל את
שלו והגיל את של חבירו. וביאור המניח רשע מה
או"ה בדרך נחמה. ומד' יהמרו גחולי ה' למה וכו' ופ'
ואני בחסדך בעתה. ופי' המד' זה היום עשה ה' נגילה
ונשמחה צו מה' ביה הין ז"ל. וביאור הפ' אחת דיבר
חלד"ים. עוד פי' ב' צפ' הנו'. והמניח ה' לחמה עניה.
והוא הסיום :

דרושי שבת בלה

דרוש ה' לבלה. מד' קי"ב ע"ה. הפתי' במאמר הנמ'
צריך רחמנה דיהיב לן אורין תליתאי. וביאור הפ'
לכו וגשבה אל ה'. ופ' אך חס יוס. וביאור חס תעבני
יוס. וביאור פ' רק השמר לך וכו'. באו"ה ביאור הפ'
הנו'. ופ' ויהי כאשר נלחמו בני עמון וכו' בענין סתם
לעולם. וביאור ילקוט מכל נשמר וכו' שלא תברח
מד"ת. וביאור כו' התנה בכל יוס ב"ק יולאת מהר
חורב. באו"ה כו' הפ' רק השמר לך עפ"י מה שפי'
הראש"ל יש"ה ברבה ז"ל חס' חמונים פ' להקשיב

מפתחות לס' דבר טוב

הפ' כל גויס סבבוי צב' חופ' ופ' אס החנה עלי מחנה וכו' בזאת אני בונה. חופן שני צפ' הגו'. ומאמר הגמ' לעולם ירגיז אדם וכו' בענין עענת ילה"ר שיש לו חוקה גנוף האדם. ותי' שגאמרו בה. וג' חי' ממוה"ר עזרא הכהן עראב יל"ו ועתה נדפסו צס"ה ספר גזרא בדרוש תפילין. ומה שפי' פ' כי תאמר בלבצך רבים וכו' צב' אופנים. גם מה שפי' פ' כי תלח למלחמה וראית סוס ורכב וכו'. ופ' והיה לך לאות וכו' ופ' ולא תתורו וכו'. ביאור מסרה עשרה פסוקים שיש בהם נקודות צתו'. ופ' ואחס הדבקים בה"א. פי' צ' בענין הגאולה והוא הסיום:

דרוש ג' לתפילין. מד' קל"ב ע"ד. הפתי' בענין ילה"ר שהח' היה תבלין. ופי' ה' ברכ"ט ז"ל צבו הפ' כי רדף חויב נפשי. ופי' מסרה ע"ו פסוקים חיבה והוא. ופי' המאמר לעולם ירגיז אדם ילה"ר על ילה"ר בענין כבוד מלך ות"ח. וקושיה מהרצ"ה ז"ל בעה"ח על החוס' דסנהדרין. ודברי ה' שמי' ז"ל פ' מקן. ומה שהק' עליו ה' כמהר"י חב"א ז"ל ואשהמיטתיה דכבר ה' חיים שאל ז"ל הק' בן ומה שיצבתי דבריו לפי חומר הגושא. והרגשה על דברי החוס' זכחיס ד' ע"ז ד"ה מיושב. ופי' הפ' והיה לך לאות וכו'. חופן שני צפ' הגו'. ופי' הפ' אל ה' ויאר לנו חסרו חג וכו'. במה שפי' מהר"ר העשיל ז"ל צבו קי"ס שמע וצא. בענין הני אל שדי. ופי' המד' משכני אחריו ממה שהשרית שנינתך בינינו. חופן שני צפ' אל ה' ויאר לנו עפ"י דברי האר"י ז"ל. חופן ג' בענין יעק"ו חלקו העולמות. ופ' ובחסדך תלמית חויבי וכו' ופי' האר"י ז"ל פ' אל ה' ויאר לנו. ומה שפי' ר"ה כמהר"ה פנניג"ל ז"ל סו' הפ' ויאר חזינו שיבו שצרו לנו והוא הסיום:

דרוש ד' לתפילין. מד' קל"ז ע"א. הפתי' בענין תו' תבלין לילה"ר. ופי' האר"י ז"ל צפ' אס רוח המושל תעלה עליך. ופי' הפ' בכל עת יהיו בגדיך לבנים. ופי' פי לדיק יאה חכמה ומאמר לעולם ירגיז אדם וכו' בענין ת"ח פטורים מן המס ופ' ירא את ה' בני ומלך. ופי' הפ' כי נמכרנו אני ועמי. ומאמר רנונו לעסוק צתו'. ופי' ושנתם לבניך. ופי' עיר קטנה. חופן צ' מה' איש לעיר משם אחיו ז"ל ופי' רב לכם שבת בהר הזה. ופי' אך הבל צ"א כוב בני איש אחת דיבר אלד"ים. חופן ג' צפ' הגו'. ופי' אבן מאסו הבונים וכו'. עוד פי' צ' צפ' הגו' במה שפי' ה' עמודי ז' סו' המד' בשעה שאמ"ל ואחה

שישראל נקראו בניו ואנו סומכים על שלחנו של מקום וכו' איך זכינו במתנותיו ית' ד' תירולים לתק"י הגו' פ' שובנו אלד"י ישענו וכו' הלא אחת חשוב תחיינו וכו'. משל על הפ' הגו' מה' בעל המשלים פ' קדושים והוא הסיום:

דרושי תפילין

דרוש א' לתפילין. הפתי' במאמר לעולם ירגיז אדם ילה"ר על ילה"ר. ופי' כי רדף חויב נפשי ופי' ובחסדך תלמית חויבי. ופי' ואני אמרתי לריק וכו' ומארו"ל ע"פ וירא ישראל את היר הגדולה שטען עוח לאמה רולה להטביע את בני. ופי' ולא תתורו וכו'. ופי' לופה רשע לנדיק וכו'. ופי' לא יהיה בך חל זר וכו' ומד' אמרו ישראל רנונו וכו' אמ"ל קיימו מלח תפי' הכל בענין שנוי קונה. חופן צ' במאמר רנונו וכו'. ופי' כי ישאלך בך וכו' ומד' כיון שהגליתו בדין שלא נשמור את המלח. ופי' והיה לך לאות וכו' ופי' וראו כל עמי הארץ וכו'. ופי' חזקו ואמרו וכו' כי ה"א עמד לא ירפך וכו'. הכל בענין מכר להפיר את האסור. ופי' עשיתי משפט ולדק ופי' היש ה' בקרבנו. ופי' אל תירא מרדה מלרימה. מר"ה כמהר"י ענתיבי יל"ז. ופי' לא תלכוון אחרי אלד"ים אחרים פי' צ' צפ' הגו'. ופי' מפני שיבה תקום. בענין ס' הזקן בענין טענת שלא הבין הכתובה. ופי' בני תורתי אל תשכח ופי' ושמתם את חוקתי וכו' וחי בהם אני ה'. ופי' ועתה דע את אלד"י אבך. ופי' התרפית ביום לרה וכו'. ופי' מה גדלו מעשיך ה' איש צער ל"י. ממוה"ר בכור הכהן עראב ז"ל. וגם פ' חכמת אדם תאיר פניו. ומאמר בכל יום צ"ק יולאת וכו'. ופי' חי' ליה לנו משה וכו' ופי' לא נפל דבר א' וכו'. ופי' ואחזקן ויקרא משה וכו' אנכי שומד בין ה' ובינכם מר"ה כמהר"י ענתיבי יל"ז. ופי' ושמתה עולם על ראשם. ופי' וצא לליון גואל. ופי' ואחס אל תיראו את עם הארץ. והוא הסיום:

דרוש ב' לתפי'. מד' קכ"ט ע"ב. הפתי' במאמר רנונו לעסוק צתו'. ופי' נכספה וגם כלתה נפשי. וטעם שאה"ע יראים מן הפי'. ומאמר כשילא יעקב לקראת עשיו ילא צתפי'. באו"ה פי' המד' כשילא יעקב וכו'. במה שפי' ה' שמח לבי ז"ל סו' מד'. שנייד כעדר הקטבות וכו' בענין חין מעבירין ע"ה. והרגשה בדברי ה' לקט הקמח ז"ל והמג"ה ומחלי"ה ז"ל. ופי'